

Naročnina mesečne 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Izaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiales: Novo mesto

Vojno poročilo št. 592 Žilav odpor pri Sollumu

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Na področju Solluma je pospešen oženj sovražniku dopustil, da je zasedel področje ob morju. V glavnih postojankah pa se nadaljuje žilav odpor naših oddelkov.

Italijansko in nemško letalstvo je opravilo izvidniško delavnost in zelo uspešno razbijalo pristaniške naprave in prometna središča v sovražnem zaledju.

Angleška letala so vrgla nekaj bomb na področju Tripolisa, bombe pa niso napravile pomembne škode, žrtve pa ni bilo nobene.

Ugodni uspehi so bili doseženi s ponovnimi letalskimi napadi proti vojnim napravam na Malti.

Naš pomorski konvoj, ki so ga napadla sovražna letala, je nadaljeval svojo pot, ne da bi imel izgube. Dve napadajoči letali sta bili zadeti od protiletalskih sredstev in sta bili uničeni.

Rim, 15. jan. AS. V nekem dopisu iz Kaira poročajo »Times«: V puščavi smo se borili v zelo neugodnih razmerah in čimbolj napredujemo, tem težje nam je dobavljati redno okrepitve in živež. Sovražnikov odpor je že vedno zelo močan. Izredna ovira za napredovanje so tudi minska polja. Očitno je, da je večji del sovražnikovih sil uporabil čas, v katerem se je ustavil pri Agadabiji, za to, da je bojišče napolnil z minskimi polji. Poleg min naše letajoče oddelke ovira tudi slabo vreme ter odpor sovražnikovih zaščitnih čet. Čimbolj se bližamo zahodu, tembolj peščena je puščava.

Grof Ciano v Budimpešti Manifestacije prebivalstva Duceju in Italiji

Budimpešta, 15. jan. AS. Italijanski zunanji dimpešto, kjer mu je bil na postaji prirejen prisrčen sprejem. Na postaji so ga pozdravile številne osebnosti in sicer med njimi predsednik vlade, predsednik senata, predsednik poslanske zbornice, člani vlade in diplomatski zastopniki zaveznikov držav.

Po prisrčnem pozdravu z madžarskim predsednikom vlade in drugimi osebnostmi je grof Ciano v notranjosti kolodvora pregledal oddelek Crnih sraj, ki ga je dolgo pozdravljal. Pred kolodvorom je bila častna četa vojske, ki mu je izkazala vojaške časti. Ogromna množica na trgu je prirejala zastopniku fašistične Italije navdušene manifestacije.

Grof Ciano je po pregledu častne čete v spremstvu predsednika vlade odšel v hotel med silnim vzklikanjem množice ki je klicala Duceju in Italiji. Italijanski zunanji minister se je nato šel vpi-

Stockholm, 15. jan. AS. Dopisnik lista »Svenska Dagbladet« poroča iz Singapooreja, da vojaški krogi v trdjavici menijo, da se bo delovanje japonskega letalstva nad Singapoorejem, ki je bilo že do sedaj silovito, še povečalo in da bo Singapoore postal pravi pekel. Angleške oblasti se silno trudijo, da bi prebivalstvo naučile najnujnejših pravil protiletalske obrambe. Boje se, da bo panika napravila v Singapooreju več razdejavanja kakor pa bombardiranje samo. Zaklonišče v Singapooreju ni; šele pred nekaj dnevi so zgradili nekaj zasilnih zaklonišč.

Sanghaj, 15. januarja. AS. Prodiranje japonskih čet na Malajskem polotoku se zdaj nadaljuje v dveh kolonah in kolona japonskih čet, ki prodira iz Selangora, je zasedla Tamping.

Včeraj so japonske čete že vdrle v deželo Johore na Malajskem polotoku. Na obrambnem bojišču pred Singapurjem se je japonskim četam posrečilo obkoliti 50.000 angleških vojakov.

Tokio, 15. jan. AS. Japonski cesarski glavni stan objavlja, da so posebne japonske čete na otoku Celebesu dne 14. januarja zasedle vsa sovražna letališča, ki so na področju Minahassee. Pri teh bojih so japonske čete uničile mnogo tankov, zaplenile mnogo protitankovskih topov, strojnice, puške, streliva in drugega vojnega gradiva.

Tokio, 15. jan. AS. Japonski cesarski glavni stan je danes zjutraj objavil, da so japonske podmornice v vodah Nizozemske Indije potopile štiri sovražne ladje, japonske vojne ladje pa so ujele tri tovorne parnike.

Dne 9. jan. so japonske vojne ladje v sodelovanju letal potopile dve sovražni podmornici.

Tokio, 15. jan. AS. V tukajšnjih krogih popisujejo smelost, s katero je neka japonska podmornica napadla ameriško letalonosilko »Lexington«,

sat v album obiskovalcev v palači regenta Horthyja, nato pa je šel v predsedstvo vlade, kjer je imel prvi razgovor z Bardossyjem. Nato je bil grof Ciano sprejet pri regentu Horthyju, ki ga je zadržal na kosilu.

Nocoj bo predsednik vlade priredil slavnostno večerjo na čast zunanjemu min. fašistične Italije. Vsi listi objavljajo dolge komentarje o obisku grofa Ciano in podčrtavajo, da so vezi med fašistično Italijo in Madžarsko trdne, kajti Madžarska se odločno vojskuje na strani držav trojne zveze.

»Pester Lloyd« piše, da je grof Ciano zvest to'nač Ducejeve politike, to je tiste politike, ki je tako navdušeno pomagala lomiti verige mirovnih pogodb, ki so bile vsiljene Madžarski. Prijateljstvo Madžarske do Italije se ne naslanja samo na politične razloge, ampak tudi na tradicijo, ki je stara že več stoletij in jo vsi Madžari globoko čutijo. Oba naroda sta poleg tega še globlje povezana zaradi skupnega boja proti skupnemu sovražniku.

Churchill potuje samo ponoči

Lizbona, 15. jan. AS. Neki angleški časnikar v Lizboni je izjavil, da je polnomočen zaničati vse glasove, razširjene v mednarodnih krogih o usodi angleškega ministrskega predsednika Churchilla. Skrivnostni molk o njegovem povratku v domovino s pogovorov v Washingtonu je le navadna previdnost, ki ni nikdar odveč. Kakor poroča angleški časnikar, so prepustili Churchill samemu izbiro sredstva za povratek, ki ga smatra za najbolj varnega; on se je odločil za podmornico, mornarjem pa je prepustil odločitev, naj vozijo po poti, ki se jim zdi najbolj primerna, le to jim je zapovedal, da bodo potovali samo ponoči. Zamuda, ki je nastala, izvira le od tod, ker so morali pripraviti vse potrebno za izrednega potnika na podmornici. Churchill bo spremljala na potovanju skupina ladij, ena letalonosilka in več letalskih krdel.

Razpuščene bolgarske organizacije

Sofija, 15. jan. AS. Ministrski svet je izdal odlok o razpustu 20 bolgarskih organizacij narodnega in mednarodnega značaja. Gre predvsem za proustajarske lože in židovske organizacije. Notranji minister je imenoval posebno policijo za likvidacijo imovine vseh razpuščenih organizacij. Njihova imovina bo šla v javni sklad za socialno pomoč.

Kitajska svarila Angliji in Ameriki

Bangkok, 15. jan. AS. Angleško-ameriška težnja, dati prednost vojni v Atlantskem oceanu, je vzbudila nezadovoljstvo med Kitajci v Čungkingu, ki se boje, da jih bosta Washington in London prepustila močnim japonskim rokam. Izraz temu nezadovoljstvu je dal uradni go-

ki sta jo, kakor znano, zadela dva torpeda. Na letalonosilki so videli 80 letal, ki so bila posebno pripravna za lov na podmornice. Letalonosilka je bila v spremstvu pravega jeklenega kordona samih križark in rušilcev. Sposobnost, s katero je podmornica kljub skrajni sovražnikovi previdnosti napadla letalonosilko, je, kakor pravijo, japonski sad tridesetletnega trdega urjenja japonskega podmorniškega orožja.

Rim, 15. jan. AS. Današnje angleško uradno poročilo o bojih v Vzhodni Aziji je zelo lakonično in pravi: Edino poročilo, ki je prišlo danes v London o položaju v Vzhodni Aziji, pravi, da se angleški umik na Malajskem polotoku nadaljuje.

Tokio, 15. jan. AS. Združeni napad na Celebes in Borneo je prvi udarec, ki so ga zadali Japonci bogatemu nizozemskemu imperiju, kjer biva 70 milijonov ljudi. Najbogatejši dominij na svetu, ki so si ga Nizozemci brezobzirno osvojili v 16. stoletju, predstavlja velika nizozemska pljuča. Zveza med Ameriko, Anglijo, Kitajsko in Nizozemsko je stavila vse svoje karte na obrambo Nizozemske Indije, toda japonski udarec, ki je že strl vse prve črte gospodarjev iz Batavije, je podrl načrte imenovanih zaveznikov. Japonci so dospeli na zahodno obalo Bornea, kjer naj bi se jim sovražnik upiral iz Sarawaka ter še bolj iz Singapurja, dočim naj bi oporišča v Pontianaku in Bangeirmassinu, ki so bila še pred nedavnim napravljena, spopolnjevala obrambo Nizozemske Indije. Poleg tega naj bi vodili zavezniški zaščiti morja okoli Celebesa iz raznih pomorskih luk. Obramba ožine pri Macasarju je poverjena Balikpapanu, odkoder vodi pot k bogastvom petrolejskih vrelcev. Oporišči pri Tarakanu in pri Balikpapanu sta bili oboroženi z obalskimi in protiletalskimi topovi. Z japonskim presenetljivim udarcem na vse strani so ti načrti propadli.

Nemško vojno poročilo

Hitlerjev glavni stan, 15. jan.: Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Pri Feodoziji in na polotoku Kerč je letalstvo napadlo sovražna zbirališča čet, protiletalske baterije in letališča, in sicer uspešno. Na Crnem in Azovskem morju so bombe poškodovale tri sovražne trgovske parnike. Na področju pri Taganrogu je sovražnik po močni topniški pripravi ponovil svoje sunke, vendar brez uspeha.

Na srednjem in severnem odseku vzhodnega bojišča se nadaljuje obrambna bitka. Pri protinapadu je nemška pehota v spremstvu motoriziranih topov zaplenila osem topov in mnogo drugega gradiva. Sovražnik je pri tem izgubil šest sto mrtvih.

Pri uspešnem napadu napadalnih oddelkov na bojišču pri Leningradu je pehotna četa, podprta od pionirjev, 200 m široko prodrla v sovražno postojanko in uničila 20 bunkerjev z njihovimi posadkami.

V Severni Afriki traja naprej sovražna topniški ogenj na nemška in italijanska oporišča na prostoru pri Sollumu in sicer z nezmanjšano silovitostjo. Sovražnik je imel nekaj krajevnih uspehov.

Nemška bojna in strmoglavka letala so napadla angleške motorizirane kolone in pristaniške in letalske naprave na prostoru južno od Agadabije in v Tobruku.

Ponoči in podnevi so letala uspešno bombardirala La Valetto in angleško letališče na otoku Malti.

Angleška letala so metala ponoči bombe na mnogo krajev v severnem nemškem obrežnem ozemlju. Civilno prebivalstvo je imelo nekaj izgub na mrtvih in ranjenih. Več hiš je bilo razdejanih ali poškodovanih. Trije napadajoči bombniki so bili sestreljeni.

Berlin, 15. jan. AS. V dopolnilo včerajšnjega vojnega poročila poroča nemška uradna agencija, da se na vzhodnem bojišču povsod nadaljuje velika obrambna bitka. Nemško letalstvo vsak dan odločno posega tja, kjer so boji najostrejši, povzročajoč sovražniku velike izgube, navadno še prej, preden je zapustil svoje izhodne postojanke. Polnomočno upravičeno je moči trditi, da nemški vojak z največjo smelostjo brani svoje položaje, čeprav ni varen na takšne zimske ostroste. Povsod, kjer se je sovražniku posrečilo prodreti do nemških postojank, je bil ustavljen in odbit s protinapadi. Samo tako je razumeti, da Sovjetom ni uspelo doseči še nobene točke, ki so si jo postavili za cilj. Na drugi strani se tudi vidi, da napadi, ki jih sovražnik vodi zadnje tedne v masah proti modernemu orožju nemške obrambe, močno izčrpavajo sovražnika zaradi velikih izgub, ki mu jih povsod povzročamo.

Sovjeti, ki so očitno upali, da bodo s pomočjo zime strli nemške sile pred vrati Moskve, so doživeli veliko razočaranje na isti način, kakor njihovi angleški prijatelji v Severni Afriki. Tamkaj ofenziva proti Cirenaiki ni dovedla do zaželenih uspehov kljub uporabi velikih količin angleškega in ameriškega orožja ter veliki koncentraciji indijskih, novozelandskih in avstralskih

Singapur

je otok na južnem koncu Malajskega polotoka in je velik 562 km², številno prebivalstva pa je leta 1927 znašalo 511.440 (od tega 6000 Evropejcev, 8000 Indijcev, ostalo pa so Kitajci). Čez otok se vleče hribovje, zemlja pa je zelo rodovitna. Klima je vroča, vendar pa ni neudrva. Otok Singapur so Angleži leta 1824 kupili od sultana v Johori, kupila pa ga je angleška Vzhodnoindijska družba, leta 1867 pa je Singapur postal posest angleške krone.

Glavno mesto Singapur pa leži na južni obali otoka Singapur, in sicer na obeh straneh reke Singapur, čez katero je zgrajenih sedem mostov. Leta 1927 je številno prebivalstva v mestu znašalo 259.610, mesto pa je dolgo ob obali 10 km in ima okraje za Evropejce, Malajce, Kitajce itd. Evropski predel mesta je na vzhodni obali reke in tam so vladna palača, mestna hiša, sodišče itd. V mestu je tudi lep botanični vrt, muzej s knjižnico, gledališče, mesto pa je tudi sedež katoliške in anglikanske škofije. V Singapurju so stara pristanišča in pa moderno novo pristanišče, ki ima najmoderneje naprave. V letu 1927 so v Singapurju uvažali zlasti kavčuk, riž, bombaž, sladkor, premog, opij, tobak in sicer skupno za 108 milijonov funtov, izvažali pa so zlasti kavčuk, kositer, ribe in sicer za 92 milij. funtov. Singapur uvaža največ blaga z ostalih delov Malajskega polotoka.

Singapur je važna postaja za pomorsko zvezo med Evropo in Vzhodno Azijo. Ladijski promet je v letu 1925 znašal 24 milijonov ton. Singapur ima radijsko postajo in od leta 1926 naprej je Singapur angleško vojno pristanišče prve vrste.

Boji na vzhodu:

Odbiti sovražni sunki pri Taganrogu

čet. Angleži sedaj osredotočujejo napade na področju Solluma, kjer se jim zavezniške čete navzile težavam upirajo. Isto velja za italijansko-nemške sile, ki branijo prehod pri Halfaji. Na drugi strani so osne podmornice, ki delujejo v Sredozemlju, prizadevale veliko izgub angleškemu ladijevju, tako da sedaj ne more resno posegati v boje.

Stockholm, 15. jan. AS. »Svenska Dagbladet« je izvedel od svojega londonskega dopisnika, da londonski politični krogi že govorijo o verjetnem nasledniku angleškega veleposlanika v Moskvi, siru Stafforda Crippsa, ki je podal ostavko. Mislilo na Ronalda Campbella, poslanika v Lisboni, Hughesa Knatchbulla Huggessona, poslanika v Ankari, in na Clarka Cerra, poslanika v Čungkingu. Zadnji velja za najresnejšega kandidata. Sirijo so tudi glasovi, da bo Stafford Cripps poslan v Indijo, kjer je položaj vedno težji in zahteva neposredno angleško posredovanje.

Uspeh nabiranja volnenih proizvodov v Nemčiji

Berlin, 15. januarja. AS. Minister za pragozdravstvo dr. Gobbels je snoči ob zaključku nabiralne akcije za nabiranje volnenih predmetov imel po radiu govor, v katerem je objavil, da so po zadnjih podatkih nabrali za vojake na vzhodu 67.252.000 kosov zimske opreme. Od začetka tedna se je nabralo še 10.960.000 kosov.

Uspeh fašistične Befane

Rim, 15. januarja. AS. Delitev daril na dan fašistične Befane je imela velik uspeh. Nad pol milijona zavojev je bilo razdeljenih vojakom, nad 2 milij. pa potrebnim otrokom.

Posojila novoporočencem na Danskem

Kopenhagen, 15. jan. AS. Sledeč italijanskemu in nemškemu vzgledu se je odločila tudi danska vlada, dati novoporočencem poročno posojilo v znesku 1000 kron. Odlok je izšel zato, da bi z njim povečali število rojstev.

Veliko preseljevanje japonskega prebivalstva

Tokio, 15. jan. AS. List »Hochi« zatrjuje, da bo v prihodnjih desetih letih najmanj dva milijona japonskih družin moralo odditi na Kitajsko ali pa v druge dežele Vzhodne Azije, ki so že ali pa še bodo pod japonskim nadzorom. To pa ne bodo izselenci ali pa delavci, ampak predvsem voditelji.

Železniška nesreča na Danskem

Kopenhagen, 15. jan. AS. Blizu Solopierga sta ponoči trčila dva vlaka, ki sta bila po pomoči in zaradi goste megle na istem tiru. 25 oseb je bilo težko ranjenih.

Finski otroci na Danskem

Kopenhagen, 15. jan. AS. Danska je sprejela v oskrbo 2000 finskih otrok, da bi s tem dokazala svojo solidarnost s Finsko. Prva skupina je že na poti preko Švedske.

Zdravniški pregled židov na Madžarskem

Budimpešta, 15. jan. AS. Iz zdravstvenia razlogov so v okraju Sv. Szatmar oblasti zaprle sedem judovskih sinagog. Obласти so tudi odredile, da morajo biti vsi Judje zdravniško pregledani ter poslani v higiensko kopalnico.

Vrhovni ameriški odbor za proizvodnjo

Stockholm, 15. januarja. AS. Iz Washingtona poročajo, da je bil ustanovljen vrhovni odbor za proizvodnjo, ki mu bo predsedoval veliki industrialec v Filadelfiji William Batt, ki je zastopal ameriško vlado na moskovski konferenci. Batt bo nadziral proizvodnjo tudi v ostalih zaveznikih državah.

Kralj Jurij VI. povabljen v Ameriko

Livorno, 15. januarja. AS. »Telegraph« piše, da je Roosevelt povabil kralja Jurija VI. v Ameriko. List piše, da dolarski diktator ne kliče na obisk samo predsednika angleške vlade, ampak tudi angleškega vladarja. Sicer pa

Z vsega sveta

Irska

De Valera je zanikal, da bi bila med Anglijo in Irsko podpisana tajna pogodba. V svoji izjavi je De Valera poudaril, da ni in ne bo napredno niti pod Irsko zemljo. Irski bodo branili svojo domovino, pa naj pride napad od koder koli. Irska stori vse, da bi dobila orožje, seveda pa bomo to orožje uporabili proti kateremu koli napadalcu, je poudaril. Irska nima namena vstopiti v vojno in se ji bo izognila, če bo mogoče in če bo to dopustil Bog, branila pa se bo, če bo napadena.

Japonska

Smučarske tečaje

je japonsko vojno poveljstvo uvedlo za posebne oddelke v japonski vojski. Vojaške, ki bodo pripadali smučarskim oddelkom, vežbajo člani smučarskih zvez, planinskih društev in pa uradni prometnega ministrstva. Prvi oddelek bo začel s smučskimi tečaji 17. januarja, tečaji pa bodo trajali do sredine marca.

Argentina

Prisliši trojne zveze

so si v Buenos Airesu in drugod v Argentini iznašli značilen pozdrav. Med seboj se pozdravljajo z vzklikom: Naj živi Roberto! Beseda Roberto pa pomeni: prvi zlog ro je Roma, ber je Berlin, to pa je Tokio. Ta pozdrav je sedaj v Argentini prava senzacija.

Indija

Verske prireditve

morajo biti omejene, je ukazala vlada v Bengaliji. Pri procesijah in drugih prireditvah sme biti samo toliko ljudi, da jih policija lahko razprši, če bi bilo to potrebno.

Amerika

Velik ameriški parnik

je bil potopljen pri Novi zemlji. Dosedaj še ni bila nobena ameriška ladja v tej vojni potopljena tako blizu ameriške obale. Rešenih je bilo 89 oseb in sicer med njimi 66 Kitajcev, ki so jih prepeljali na kanadsko obalo, izginilo pa je 94 oseb, med temi 90 Kitajcev.

V Hollywoodu je nastala

velika zmeda med filmskimi igralci. Hollywood je namreč blizu zahodne ameriške obale, ki ni varna pred japonskimi napadi. Med filmskimi igralci pa je že večje razburjenje nastalo zaradi tega, ker je bilo razglašeno, da velja obvezna vojaška dolžnost tudi zanje. Da bi se izognili vojaški službi, so se skoraj vsi filmski igralci vpisali v neko državno milico, ki je bila posebej organizirana v Kaliforniji.

Bivši romunski kralj Karel

je nameraval zapustiti Mehiko in se podati v New York, kjer se je hotel postaviti na čelo gibanja »Svobodna Romunija«. Ameriške oblasti pa mu niso dovolile prihoda v Ameriko. Tudi kanadska vlada je izjavila, da navzočnost bivšega kralja v Kanadi ni zaželena.

Sovjetska Rusija

Angleški veleposlanik

sir Stafford Cripps je zapustil Moskvo, kakor poroča diplomatski urednik lista »Daily Telegraph«. Cripps je zapustil vlado, da naj ga razreši njegovih dosedanjih dolžnosti.

Brazilijska

Izvoz kave

je v letu 1941. znašal 11.054.066 vreč, dočim so v letu 1940. izvozili 12.053.499 vreč kave. V brazilskih pristaniščih je je konec leta 1941. čakalo na izvoz 2.051.349 vreč kave, ob istem času leta 1940. pa je bilo v skladiščih 2.760.513 vreč kave. Povprečna cena izvožene kave je narasla približno za 34 % v primeru s cenami v letu 1940.

Egipt

Razporejen proti Združenim državam

se širi v Egiptu, ker ameriška vlada ne drži besede in ne pošilja potrebščin v Egipt, dasi je Roosevelt tudi na Egipt razširil svoj zakon o posojilih in najemih. V Egiptu se širi pomanjkanje in so velike težave posebno v prehrani, arabski voditelji pa izjavljajo, da iz Amerike dosedaj še ni prispela niti ena pošiljka v Egipt.

Francija

Posebno sodišče v Toulonu

je sodilo voditelje tajne komunistične organizacije. Obsojeni so bili na sedem do 15 let prisilnega dela, 19 mladih komunistov pa bo »prišlo pred vojaško sodišče. Središče te komunistične organizacije je bilo v Marseilleu in so na stanovanjih obsojencev našli mnogo propagandnega gradiva.

Delo Pokrajinskega namestitvenega odbora

Na zadnji seji Namestitvenega odbora za ljubljansko pokrajino, ki se je vršila pod predsedstvom kom. Giorgia Gattija, so se narodni svetnik Vaglini spomnil v daljšem govoru premisljenega člana odbora Vinka Vrankarja. Izjavil je: »Vinko Vrankar je bil izrazit ljudski organizator, ki je posvečal nesebično in pogumno vse svoje sile delavskim težnjam. Prežet neizčrpane vdanosti delavstvu in njegovemu poslanstvu, je deloval neustrašno zanj, vztrajajoč celo življenje v njegovih prvih vrstah. Vinko Vrankar je imel svoje socialne poglede, ki jih ni nikoli nikomur prikrival. Zato ne govorim o njem kot zastopnik oblasti; govorim o njem kot nepripravljeni opazovalec, ki mora nepristransko priznati njegovo značajno vztrajanje pri svojem delu, njegovo vdanost ljudstvu, njegovo ljubezen do vseh, ki delajo in ustvarjajo, njegovo dnevno, stalno zavzemanje za potrebe produktivnih slojev. Vrankar je še na zadnji seji Namestitvenega odbora, nekaj ur pred umorom, toplo zagovarjal delavske interese. Zagovarjal jih je glasno in ravno, kakor je bil glasen in raven ves njegov značaj. Bila je usodna pogreška, da so se Vrankarju pripisovale neke nikomur znane namere. Njegovo delo je bilo javno in zato vsem znano, vsem očitno. Menil je, da je treba delavstvu vedno in povsod pomagati, dvigati ga neprestano duševno in socialno, ustvariti iz njega uplívna javnega sočinitelja. To je bil najbližji in najvišji cilj njegovega organizatorskega prizadevanja. Da je imel tudi on kot vsak javni delavec svoje nasprotnike, je razumljivo. Toda to nasprotstvo se ni smelo spremeniti v sovražstvo, ker Vrankar ni nikomur škodoval, zlasti ne svojim nasprotnikom, s katerimi se je bojeval sam, odkrito in neposredno, ker je bil viteška narava. Take narave pa, in to bi morali njegovi sovražniki vedeti, niso sposobne neravnih dejanj. Vrankarjevo delo je bilo zgolj obče socialne narave, usmerjeno na izboljšanje boljših delovnih, mezdnih in življenjskih pogojev za vse pripadnike delavske skupnosti. Vse to delo je bilo nujno

Gospodarstvo

Milijon lir za izboljšanje kmetijstva v naši pokrajini

Visoki komisar Ljubljanske pokrajine je z ozirom na prevladujoč pomen kmetijstva v skupnem gospodarstvu te pokrajine upošteval položaj kmetijstva, ki je nekoliko zaostalo, kar se vidi iz sedanjega položaja, zaradi česar je možno krajnjemu kmetijsko proizvodnjo znatno povečati z uporabo mnogih zemljišč, katere je bilo praktično mogoče smatrati za neobdelane, za kulturo (stelniki, močvirna zemljišča, z grmičevjem obrasli travniki, kamniti travniki itd.). Zato je odredil, da se nakaže izredni znesek 1 milijon lir za izvedbo naslednjih podjetij v korist izboljšanja in povečanja kmetijstva v pokrajini:

- a) Podelitev prispevkov v najvišjem znesku 50% stroškov za izvajanje naslednjih del kmetijske ureditve, katere izvršujejo majbni in srednji posestniki, obdelovalci zemlje, posamezniki in združenji; naprava zemljišč za plodna, ureditev zemljišč, terasiranje, izkoreninjenje grmičevja in odstranitev kamenja, izkopavanje prekopov, drenaža in splošna pridobitev zemlje za kmetijske potrebe in zgradba kmetijskih cest.
- b) Podeljevanje prispevkov malim in srednjim kmetom ter obdelovalcem zemlje v najvišjem znesku 40% za stroške ob nakupu tehničnih kmetijskih sredstev in posebej kmetijskih strojev.
- c) Podelitev prispevkov za povečanje zajičereje.
- d) Natečaji in premije za gojitve semenskega krompirja onih vrst, ki uspevajo v zemeljskih razmerah pokrajine.
- e) Natečaji in premije za zgradbo gnojšč.

Zvišanje nekaterih cen maksimalnega cenika

Zaradi obvestila, da so se cene maksimalnega cenika št. 4 za mesto Ljubljano zaradi povišanja tarife obšinske trošarine zvišale s 1. januarjem leta 1942-XX so cene sedaj v Ljubljani naslednje:

Kruh iz enotne moke: v kosih do 100 g 2.45 lir, od 100 do 200 g 2.30 lir, od 200 do 500 g 2.25 lir, od 500 do 1000 g 2.15 lir. Testenine iz enotne moke kg 4.20 lir, pšenična enotna moka kg 2.55 lir, koruzna enotna moka kg 2.15 lir, riž Splendol kg 3.60 lir, fižol nizke vrste kg 4.65 lir, fižol visoke vrste kg 5.25 lir, jedilno olje kg 9.80 lir, surovo maslo kg 28.90 lir, sveža slanina kg 12.— lir, soljena slanina kg 13.— lir, prekajena slanina kg 15.40 lir, mast kg 15.40 lir; marmelade: a) Uni po pol kg I. vrste 8.05 lir, Uni po pol kg II. vrste 6.95 lir, b) v čebričkih I. vrste kg 12.75 lir, v čebričkih II. vrste kg 10.75 lir, c) trda v kartonih po 400 g 7.90 lir; vinski kis liter 4.30 lir, špirtni kis liter 3.20 lir; mleko liter 1.75 lir, kondenzirano mleko doza po 880 g 15.90 lir, kondenzirano mleko doza po 385 g 7.55 lir; sladkorna sipa kg 7.90 lir, sladkor v kockah kg 8.— lir; premog Bela Krajina kosovce stot 23.55 lir, premog Bela Krajina kockovce stot 23.35 lir, premog Kočevje kosovce stot 19.90 lir, premog Kočevje kockovce stot 18.40 lir, premog St. Janž kosovce stot 23.30 lir, premog St. Janž kockovce stot 22.20 lir; mehka drva kub. meter 42.65 lir, mehka drva v kolobarjih po 18 kg 5.40 lir, butare 1 m dolge stot 19.35, trda drva I. vrste kub. meter 137.— lir, trda drva II. vrste kub. meter 132.— lir, trda drva III. vrste kub. meter 123.— lir; enotno mlo 50% kisline 10.— lir, enotno mlo 40% kisline 8.65 lir, italijanski 4.50 lir.

Cena slanini se zviša za 1 liro, kolikor znaša mestna oglednina.

Propaganda za nakupovanje oblačilnih predmetov. Ministrstvo za korporacije je ugotovilo, da nekatere industrijske in trgovske tvrdke se nadalje delajo veliko propagando za nakup racionalnih oblačilnih predmetov pri svojih kupcih, kar je v opreki z namenom racionaliranja, da se prihrani čim več oblačilnih predmetov. Taka propaganda je upravičena samo za industrijske tvrdke, ki hočejo obrniti pozornost svoje normalne trgovske klijentele za prodaje, ki jih morajo izvrševati, ni pa propaganda umestna v javnosti, kar tiče trgovske tvrdke. Ministrstvo za korporacije je že izdalo tozadevna navodila strokovnim organizacijam.

Tudi kruha se ne sme pošiljati na dom. Agencija »Eco di Roma« poroča, da so pristojna mesta izdala pojasnilo, da se tudi kruha ne sme pošiljati kupcem na dom. Tako torej je tudi kruh med predmeti, za katere velja v Italiji prepoved do-

omejeno le na določen sektor. Izčrpavalo se je v dnevnem stvarnem delu za ugotovitev delavčevega ugleda in položaja v tovarni, v delavnici, v življenju in v družbenem sestavu. Komu je moglo tako delo škodovati?

Vrankar je bil tajnik industrijskega sindikata, zlasti mnogo je pa delal za interese delavstva kovinarske stroke. Tej organizaciji je postal že v preteklosti trdnje temelje. Vrankar je izšel iz delavskih vrst; bil je predvsem praktični organizator; praktično organizacijsko delo je bilo zanj vsebina in smoter vsega. Zato ni ne prej ne slej zapustil svoje organizacije; ostal je stalno povezan z njo in z delavstvom, kot dobri, hrabri vojač, ki ostane na svojem mestu, da straži pozicijo, ki mu je bila po delavstvu zaupana. Tako zadržanje očituje zvestega sobojevnika, zanesljivega sodelavca — očituje lastnosti, ki se morajo ceniti.

Z umorom Vinka Vrankarja je bilo zadeto predvsem delavstvo samo, ker je izgubilo z njim krepkega, ustvarjajočega trenutnika. Njegovemu spominu dvigamo v tem trenutku svojo misel. Polnoštevilo navzoči člani Pokrajinskega namestitvenega odbora so poslušali stoji govor narodnega svetnika Vaglina ter nato soglasno sklenili, posplošiti še bolj zimsko podporno akcijo za nezaposlene delavce v Ljubljanski pokrajini. Izplačalo se bo nadaljnjih 10 tednov izredne podpore vsem nezaposlenim delavcem, ki imajo po določenih Uredbe o preskrbovanju nezaposlenih delavcev pravico do podaljšanji podpori in 5 tednov izredne podpore vsem nezaposlenim delavcem, ki so bili v zadnjih dveh letih od dneva prijave njihove nezaposlenosti vsaj 5 mesecev zaposleni. Za slednje ni potrebno, da so svojo nezaposlenost potrdili redno pri namestitvenem uradu.

Smrtna kosa

Umrla je po kratkem bolehanju gdca Ivanka Prek, vpok. tob. tovarne. Pogreb bo v petek ob pol 3 popoldne iz Zal, kapelica sv. Janeza. — Naj v miru počival

Iz Srbije

Najstrožje je prepovedano sprejemati ju-de na stanovanja. Vojaški poveljniki v Srbiji je izdal uredbi, s katero je pod smrtno kaznijo prepovedal sprejemanje judov na stanovanja ali pa njihovo prikrivanje. Prav tako je prepovedano prikrivati njihovo premoženje, katerega je treba takoj prijaviti nemškimi policijskim oblastem. Tem je treba tudi prijaviti vse poslovne pogodbe, ki so bile sklenjene z judi po 6. aprilu lanskega leta.

Oprostitev monopolskih prestopkov. Srbska vlada je izdala uredbi, s katero je amnestirala vse monopolne prestopke, ki so bili izvršeni od 1. aprila do konca decembra 1941.

Uredba o imenovanju prisilnih uprav. Na predlog srbskega ministra za narodno gospodarstvo je srbska vlada izdala uredbi, s katero lahko v posameznih gospodarskih podjetjih in tovarnah postavlja prisilne uprave ali jih pa proti odškodnini razlasti.

Zaječarski Slovenci so po poročilu »Novega Vremena« lepo proslavili in preživeli božične praznike. Vsa slovenska kolonija se je zbrala v prostorih mestnega socialnega urada, kjer je imela skupno večerjo, ki jo je pripravila mestna občina. Pri božični slavnosti je bil navzoč tudi župan g. inž. Ika Djordjevič ter mestni ekonom Nikodij Bogojević. Na sporedu je bilo tudi več lepih deklamacij, nakar je povzel besedo tajnik slovenskega društva Jaka Slokan ter se je toplo zahvalil mestnemu županu in vsem njegovim sodelavcem za vso skrb, ki jo je in jo še izkazuje slovenski koloniji. Predvsem je poudarjal, da je g. župan vzorno uredil njihovo prehrano. Po večerji je predsednik slovenskega društva Albert Sirk podaril mestnemu županu umetniško izdelano sliko, ki predstavlja notranjost slovenske kuhinje. Na sliko so tudi podpisali vseh članov slovenske kolonije.

Belgrajski Kalemegdan — nacionalni park. S posebno naredbo so belgrajski Kalemegdan proglasili za nacionalni park.

Kraljevo ima novo občinsko upravo. Za župana v Kraljevu je imenovan gradbeni inženir Miroslav Dugalčić. Istočasno so imenovani tudi ostali člani občinske uprave.

Uredba o izplačevanju podpor vsem uradnikom in ostalim uslužbencem-beguncem. Srbska vlada je prejšnji teden izdala uredbi o rednem izplačevanju podpor vsem državnim in banovinskim uslužbencem in upokojencem, kakor tudi njihovim družinam, zatem vsem uradnikom mestnih občin in občinskih uprav, upokojencem teh občin in njihovim družinam ter uslužbencem inovinskih občin. Uredba se nanaša na vse imenovane uradnike in uslužbence, ki so prisiljeni sedaj živeti na srbskem državnem področju. Višina denarne podpore je ne oziira se na draginjski razred, v katerem je kdo bil, določena takole: Od 1. do 3. pol. skupine mesečno 2500 din, za 4. in 5. skupino 1750 din, za 6. in 7. skupino 1500 din. Ravno toliko za 8., 9. in 10. skupino. Sluge bodo dobili po 800 dinarjev. Poleg tega bo vsak uradnik-begunec še dobil za vsakega zakonitega ali pozakonjenega otroka po 300 dinarjev mesečno. In to do 16. leta starosti.

Okrožni načelniki na delu. Vsi novoimenovani okrožni načelniki so že prevzeli svoja okrožja ter so že pričeli uradovati. Srbsko časopisje objavlja že tudi izjave nekaterih okrožnih načelnikov o njihovih načrtih za obnovo zaupanih jim okrožij. Tako izjavlja okrožni načelnik Diković iz Kraljeva, da je že dal navodila podrejenemu uradništvu glede nadaljnje dela. Uradništvu je med drugim zapovedal, da mora vse akte sproti reševati ter ne sme nobena stranka čakati na rešitev svoje vloge več kot pet dni. Spremenil bo tudi obseg sedanjih občinskih področij ter bo smela imeti vsaka občina najmanj tri in največ pet tisoč prebivalcev. Velika težava je po izjavi okrožnega načelnika s prehrano. Ker je pa njegovo okrožje bogato in ima velike zaloge drv, bo za drva dobival iz drugih okrožij žito in druge življenjske potrebščine. Po njegovi izjavi bodo v okrožju uvedli tudi nov sistem v kmetijstvu ter bo na vso moč podpiral zadružništvo, ker bo novo srbsko gospodarstvo slonelo na zadružni podlagi. Preosnovala se bo tudi služba kmetijskih referentov, ki ne bodo več uradovali po pisarnah, temveč na terenu. V pisarni bodo smeli prebiti največ deset dni v mesecu. Na svojem področju bo zapri tudi večino gostiln in krčm, ker samo zapeljujejo ljudi na pijančevanje. Gostilne, ki bodo še ostale, bodo smele točiti žganje samo od 11. do 13. ure. Osebe, ki bi posedale po krčmah, ob oblast zapira in pošlala na prisilno delo. Vse šole bodo v najkrajšem času pričele s poukom.

Občina v Pančevu prevzela občinsko policijo. Na zahtevo podbana za Banat je občina v Pančevu prevzela občinsko policijo na svoj proračun. Načelnik policije je častnik.

Zasebniki dajejo obitni posojila za nabavo živil. Prehranjevalni odbor v Vrnjački banji se je obrnil na prebivalstvo za posojilo zaradi nabave potrebnih živil. Odziv meščanstva je bil zadovoljiv ter so nekateri posodili obitni prav velike zneske.

Zboljšanje terenske kmetijske službe v Srbiji. Srbski kmetijski minister je predpisal pravilnik o delu strokovnih organov na terenu, s katerim je kmetijskim strokovnjakom predpisal in naložil nove naloge zaradi zboljšanja kmetijstva in poljedelske proizvodnje sploh.

Vse vrste cigaret so se v Srbiji podražile. Srbska monopolna uprava je zvišala ceno vsem tobaknim izdelkom. Od sedaj stane zavitek cigarete »Morava« 12 din, »Zeta« 11 din, »Ibar« 9 din in »Drava« 7 din. Male vžigalice stanejo 0.75 din, velike pa 1.25 din.

Dotrpela je snoči po daljšem bolehanju, previdena s svetimi zakramenti, naša ljubljena, skrbna sestra.

Ivana Prek

upokojenka Tobačne tovarne

Pogreb nepozabne nam pokojnice bo v petek, dne 16. januarja ob pol treh popoldne v Zal, kapelica sv. Janeza, na pokopališču k Sv. Križu.

Svete maše zadušnice se bodo brale v trnovski župni cerkvi.

Ljubljana, 16. januarja 1942.

Miha Prek
v imenu sester in brata.

Kaj vse pospravi Ljubljana v enem letu

Kakor običajno vsako leto, tako je tudi letošnji načelnik trošarinskega urada magistratni komisar dr. Hauc obvestil častnike, da je zaključena vsakoletna statistika o delovanju trošarinskega urada v preteklem letu. Ker se na mitnicah v celoti nadzoruje uvoz najrazličnejših življenjskih in industrijskih potrebščin, je iz pregleda z lahkoto razbrati tudi količine najvažnejših živil, ki jih v teku leta Ljubljanci prebivalstvo v vsakim letom narašča in da je prav letos ljudsko štetje pokazalo, da ima Ljubljana nad 93.000 prebivalcev. Zato ponekod kljub racioniranju številke porabljenih živil niso toliko manjše, kakor bi pričakovali.

Najvažnejša živila

Že od nekdaj je osnovno živilo v vsakem gospodinjstvu moka s testeninami in rižem. V letu 1941 je bilo v Ljubljano uvoženo moke iz žita, krompirja, zmeltega pšena, zdroba, ječmene in ovsene kaše, ajdove in prosene kaše 8.112.107 kg. Povprečna poraba teh živil se je v normalnih letih sukala okrog 10 milijonov kilogramov, čeprav je bilo tedaj število prebivalstva znatno nižje. V razmeroma normalnem letu 1939 so Ljubljanci porabili omenjenih živil 10.111.746 kg, medtem ko so leta 1940, ki je bilo že pod vplivom vojne v Evropi, le še 9.574.340 kg. Vseh vrst žita, koruze, ovsu in otrobov je šlo le 1.885.400 kg (l. 1939 3.862.000 kg, l. 1940 pa 3.268.500 kg). Vseh vrst testenin, kruha, drobnega peciva brez čokolade in drugih primesti je bilo uvoženega v Ljubljano 498.000 kg. Prejšnja leta se je ta številka sukala med 60 in 80 tisoč kilogrami. Peciva zamoženega s čokolado in drugimi dodatki je bilo uvoženega 35.000 kg, nekaj več kakor druga leta. Riža smo pospravili Ljubljanci lani 955.778 kg, torej mnogo več kakor druga leta. V razmeroma normalnem letu 1939 je prišlo riža v Ljubljano 468.650 kg, medtem ko je leta 1940 že zaradi izrednih razmer bilo uvoženega riža le še 248.230 kg, torej skoraj štirikrat manj kakor lani.

Med poljskimi pridelki je seveda najvažnejši krompir, ki ga trošarinijo skupaj z zeljem, repom in drugimi okopavinami. Ta je bil letos posebno cenjen. Vsega skupaj je bilo uvoženega teh okopavin 7.885.000 kg. V letu 1939 6.270.000 kg, v letu 1940 pa 6.621.000 kg. Torej najmanj milijon kilogramov več kot prejšnja leta. Svežih poljskih pridelkov, raznih solat in borovnic, je bilo uvoženih 2 milijona 209.000 kg. Suhega fižola, graha in leče, kislega zelja in kisle repe je dobila lani Ljubljana 810.000 kg. Leta 1939 621.000, leta 1940 pa 507.000 kg. Zgodnje sveže zelenjave, povrtnin in okopavin računano od 1. novembra do konca maja, je bilo letos uvoženih 160.200 kg, medtem ko leta 1939 le 81.000, leta 1940 108.000 kg.

Meso in mesni izdelki

Brez mesa gospodinja le težko pripravlja jedilnik. Že od nekdaj je Ljubljana pospravila velike količine raznih vrst mesa in mesnih izdelkov. Racioniranje in brezmesni dnevi se v statistiki temeljito poznajo. Goveje živine nad 350 kg žive teže je lani prišlo v Ljubljano 5620 repov, srednje teže od 250 do 350 kg le 1243 repov, telet pa 7822. Za primere navajamo podatke za leto 1940, ki je bilo tudi že deloma prizadeto z brezmesnimi dnevi in za leto 1939 v oklepaju. Goveda nad 350 kilogramov 6639 (7047), goveda od 250 do 350 kg 1996 (1727), teleta 17.850 (21.268). Statistika tudi pove, da je konjsko meso vedno bolj priljubljeno. Lani je šlo 350 konj, leta 1940, 205, le 132 pa leta 1939. Vzporedno z govejo živino je padalo število prašičev. Odojkov do 15 kg žive teže smo dobili lani 1964, mladih prašičev do 75 kg žive teže ali zaklanih do 55 kg teže 3701, prašičev nad 75 kg žive teže ali nad 55 kg težkih zaklanih pa 10.658. V primeri s prejšnjimi leti 1940 in 1939 v oklepaju: odojki 1096 (1104), mladi prašiči do 75 kg žive teže 6348 (6217), težkih prašičev 21.124 (22.628). Drobnice nad 12 kg žive teže ali nad 8 kg težke zaklane smo dobili 1890 glav (l. 1940.

1799, leta 1939, pa le 782). Drobnice pod 12 kg žive teže ali pod 8 kg težke zaklane pa 1237 (leta 1940 kar 3142, leta 1939 pa 2835).

Upoštevati moramo še mesne izdelke. Teh je bilo uvoženih 72.180 kg, približno prav toliko prejšnja leta. Konzerviranega mesa 2.035 kg (leta 1940, 6221 kg, leta 1939, pa 2645 kg). Užitenih masljev vseh vrst, tudi rastlinskih, je bilo uvoženih 328.250 kg, kar je mnogo več, kakor leta 1940, ko smo uvozili 102.000 kg ali leta 1939, ko smo celo uvozili samo 91.000 kg. Porast količine uvoženih masljev gre na račun mnogo manjšega števila zaklanih prašičev. Kravice, užitnega loja, drobovine in podobnega smo lani uvozili 26.157 kg (leta 1940 kar 45.600 kg, leta 1939 pa 10.550 kg). Večje divjačine je bilo uvoženo 1600 kosov, medtem ko leta 1940, 2460, v letu 1939, pa 3800. Domačih zajcev smo dobili 4700, leta 1940, 3236, leta 1939, pa 2155. Za priboljšek je seveda perutnina, ki pa je hudo nazadovala. Puranov smo uvozili 1915, gosi, rac 8565, kokoši, piščetov, parov golobčkov ali grlice 107.550, jaje pa 6.361.000. V primeri s prejšnjimi leti 1940 in 1939, v oklepaju: puranov 4011 (8590), gosi in rac 6945 (11.263), male perutnine 143.114 (164.266), jaje pa 10.340.000 (17.738.000). Pri jajcih smo v primeru z letom 1939, padli skoraj na eno tretjino. Da bo pregled celoten, vzmimo še uvožene ribe, morske in sladkovodne. Lani je bilo uvoženih 44.653 kg, leta 1940, 38.000 kilogramov, leta 1939, pa 64.500 kg.

Mleko in mlečni izdelki

Služijo največ za zajtrk. Lani je bilo uvoženega mleka 6.648.267 litrov, mlečnih praškov in konzerv 19.867 kg, navadnega sira v hlebčkih, čajnega masla in smetane 283.465 kg, etiketiranega sira 22.290 kg, finih sirov 12.857 kg. V primeri s prejšnjimi leti 1940 in 1939 v oklepaju: mleka 6.648.800 l (6.403.000 l), mlečnih praškov malenkost, navadnih sirov in masla ter smetane 254.000 kilogr. (268.000), etiketiranih 10.400 kg (9.160), finih sirov 424 kilogramov (678). Dobili smo velike količine finih sirov iz Kraljevine. Navedimo tu še uvoz olja. Lani ga je dobila Ljubljana 259.507 kg, l. 1940 še 313.500 kg, l. 1939 pa 400.000 kilogramov.

Kava, čaj in čokolada je priboljšek pri zajtrku. Tu se pozna omejitve vse Evrope. Surove kave in čajev vseh vrst smo uvozili lani 31.631 kg, pražene kave in tudi zmlete in etiketirane čaja 4183 kg. Žitne kave 37.785 kg, čokolade, kakava 36.952 kg. V primeri s prejšnjimi leti 1940 in 1939 (v oklepaju): surove kave 61.300 (75.400), pražene kave 14.540 (13.800), žitne kave 92.700 (116.300), čokolade in kakava 33.000 (51.400).

Letošnje božične počitnice trajajo izredno dolgo. Okoli vas so zbrani od jutra do večera vsi vaši otroci, ki hodijo v šolo v domačem kraju ali pa tudi v mestu, če je sreča naklonila take pogoje, da ste jih lahko poslali v srednje in višje šole.

V današnjem času, ki kliče vsakega človeka k največji poštenosti, k največji pravičnosti do samega sebe in do bližnjega, do spoštovanja božjih in človeških zakonov, so te počitnice zanje še toliko večjega pomena, ko morete starši v največji meri vplivati na svoje otroke.

Ali ste pomislili kdaj na silno preprosto, že neštokrat ponavljano primero, da mlado drevo tudi na stara leta ostane krivo, če vrtnar nanj ni pazil in skrbel za njegovo rast? Prav tako je tudi z mladim človekom, 10 letnim, 14 letnim, 16 letnim, 18 in 20 letnim, če zanj nihče ne skrbi, da bi zrasel v ravna, značajnega, poštenega človeka.

Danes je propadla marsikakšna vrednota. V era v Boga je mnogim slepilo. Komunicem na primer dela največje zlo, ko uničuje vrednote vseh vrednot — vero v Vsemogočnega, spoštovanje do cerkve, do družine, do staršev.

Kaj je lepšega kakor če družina živi v slogi? Ta osnovna celica naše družbe, našega naroda, ta osnovna celica pravega človeškega reda na svetu, ki je komunizem zanika, uničuje zato, da bi ustvaril nered — naša družina — more biti zadovoljna, srečna, če se vsi člani družine med seboj spoštujejo, spoštujejo elasti starše, ki jim je Bog naložil velike dolžnosti in pravice, ko jim je dal otroke, katere naj vzgajajo.

Četrta zapoved je velika zapoved za vse slovenske otroke, kajti iz nje bo izviralo vse dobro in vse zlo za nas same. Zato starši, sedaj ko imate še nekaj dni otroke v svoji sredi, izprašajte jih o vsem tem, da boste videli, ali so še vaši otroci, ali so še taki, kakor si jih želite imeti, ali so tisti, ki bodo v božjem imenu ustvarjali sebi in narodu boljše bodočnost! Poudarjamo, v Božjem imenu! Druga imena za slovenske starše in nji-

S sladkorjem sladimo zajtrke, pa tudi močnata jedila. Lani smo uvozili sladkorja 1.436.500 kilogramov, medu pa 48.617 kg. V primeri s prejšnjimi leti 1940 in 1939: sladkorja 1.810.000 (1 mil. 641.000), medu pa 33.875 (28.856). Med torej služi kot dober nadomestek sladkorja.

Sadje

Važna postavka v prehrani je tudi sadje. Svežega sadja in vseh vrst užitenih zgodnjih sadežev smo uvozili lani 1.335.700 kg. Suhega domačega, orehov in lešnikov v lupinah, limon, rožičev in pekmeza brez sladkorja 269.700 kg, sadnih marmelad, paradiznikov meze, kompotov in domačega južnega sadja 276.200 kg. Drugega južnega sadja 612.000 kg, rozin, smokev, orehovich in lešnikovih jedre 113.722 kg. V primeri z letom 1940 in 1939 (v oklepaju): domačega sadja 1.993.000 (3.196.000), marmelade in kompotov vseh vrst 188.500 (214.500), uvoženega južnega sadja tujega izvora 27.500 (19.600). Sadja smo torej dobili izredno mnogo iz Kraljevine.

Pijače

Pregled ne bi bil popoln, če ne bi pogledali tudi, kako se drži Ljubljana pri pijači. Vina v sodih je bilo uvoženega 3.184.000 l, vina v steklenicah 212.000 l, vermuta in drugih finih vin v steklenicah do 20 lir 66.000. V primeri s prejšnjimi leti: vina v sodih: 4.146.000 (3.931.000), vina v steklenicah 25.840 (20.000), vermuta in finih vin 29.600 (24.750). Če upoštevamo mnogo večje količine vina v steklenicah, se Ljubljana pri vinu v primeri s prejšnjimi leti ni skoraj prav nič omejila. Sadnega mošta smo uvozili mnogo manj in sicer 5111 l (leta 1940 23.700 l, leta 1939 pa 37.000 l). Potrošnja piva narašča in je v dveh letih narasla skoraj za polovico. Lani ga je šlo 2.357.400 l, leta 1940 le 1.339.000 l, leta 1939 pa 1.119.000 l. Zganja je bilo uvoženega 148.000 l, rumu in raznih esene in likerjev 48.753 l, kar je tudi znatno več kot prejšnja leta. Med brezalkoholnimi pijačami so sadni sok znatno porasli, namreč na 30.586 l, prejšnja leta okrog 20.000 l. Mineralne vode pa je šlo le 180.000 l, medtem ko smo je prejšnja leta pospravili vedno okrog 400 tisoč litrov.

Kurjava

Gospodinjstvo ne gre dobro od rok, če ni snage. Mla za pranje smo uvozili 192.000 kg, prejšnja leta med 300 in 400 tisoč kg. Kurjava ne kaže znatnih sprememb, čeprav je videti, da gospodinjstvo varčujejo. Mehkih drv, butar in trsk je šlo 13.531 m³, trdih drv 107.676 kub. m, oglja 829.300 kg, premoga za splošno porabo 69.459 ton. Premoga za industrijske namene, ki pa ni bil ves registriran, 25.000 ton. V primeri s prejšnjimi leti je zanimivo le to, da so porabili skoraj še enkrat toliko mehkih drv, trdih približno prav toliko, premoga pa leta 1940 80.000 ton, leta 1939 pa 53.000 ton.

Starši, zavedajte se svojih dolžnosti!

have otroke, drugega gesla nikdar in nikoli ne more biti, ker vse drugo je utopija, vse drugo je propast.

Danes propadajo še druge postavke božje. Peta pravi, ne ubijaj! Naš prevzrešni škof je o tej stvari spregovoril tehtne besede: »Kri tvoje brata kliče po maševanju.« Ubijte spoštovanje do te božje zapovedi v mladem človeku, pa ste porušili temelj človeške družbe! Zamislite si sami, če ta postavke propade v 14, 16, 18, 20 letnem otroku. Ali ne bodo to strašne posledice za ves narod, če bo v otrocih ubito spoštovanje do življenja lastnega brata? Ali to ne bo pomenilo bremena za vso narodovo družino za desetletja!

Strašna je odgovornost staršev v teh časih, zato pa črpaljo pomoči in blagoslova pri Bogu. Škofovo vabilo, njegov klic, njegov blagoslov nas je obiskal pred dvema mesecema, ko nas je povabil v okrilje Sreca Jezusovega.

Ali so vaši otroci tudi začeli pobožnost deveterih petkov?!

Dragi starši! Potrkajte na sreca svojih otrok, sedaj ko so še pod vašim vplivom, zaupajte jih za nadaljnje mesece presv. Sreca Jezusovemu, storite, da bodo oni, ki se niso, začeli opravljati pobožnost deveterih prvih petkov s prvim petkom v februarju! Če uspete, in uspeti boste z božjo pomočjo, ste opravili največje apostolsko delo, vseč Bogu, pa tudi najbolj koristno delo za vašo družino in za vso človeško družbo!

Zadofujmo vsi Presv. Sreca Jezusovemu v pobožnosti deveterih prvih petkov!

Čas za zatemnitev od 7 zvečer do 7 zjutraj

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je odredil nov čas za zatemnitev, ki bo poslej od 7 zvečer do 7 zjutraj.

Ta naredba stopi v veljavo dne 18. t. m.

Kristusova zgodovina

Giovanni Papini

15. Povratek

(Nadaljevanje.)

Prihaja zaradi ubogih in se krepča v najrevnejših krajih. Zato se izogne Jeruzalemu, se napoti v Galilejo in stopi v sinagogo, da bi util.

Prve Jezusove besede so preproste in redke. Podobne so Janezovim.

— Cas je dopolnjen; bliža se božje kraljestvo; delajte pokoro in verujte v evangelij.

Preproste, zgolj zaradi njihove treznosti za moderne ljudi nesprejemljive besede. Da jih razumemo in razumemo razliko med Janezovo in Jezusovo blagovestjo, jih je treba prevesti v naš jezik in izpopolniti z njih večnim pravim pomenom.

Cas je dopolnjen. Pričakovani, prerokovani, napovedani čas. Janez je govoril, da bo skoraj prišel kralj in ustanovil novo kraljestvo, nebesko kraljestvo. Kralj je prišel in opozoril, da so vrata kraljestva odprta. On je vodnik, pot in roka, preden postane kralj v vsem sijaju nebeske slave.

Ta čas ni ravno točno petnajsto leto Tiberijeve vlade. Jezusov čas je zdaj in vedno, je večni, trenutek njegovega pojava, trenutek njegove smrti, trenutek njegovega povratka, trenutek njegove popolne slave, ki še ni došla, ko to pišemo. Cas je dopolnjen vsak trenutek; vsako uro je dopolnjen, če so delave pripravljeni: vsak dan je njegov; njegovo razdobje ni označeno v številkah; večkrat ne dopušta začetka in kronologije. Vsakokrat, ko se kdor koli prizadeva, da pride v kraljestvo, da pridobi kraljestvo, da obogati kraljestvo, da ga okrepi, brani, da proglasi njegovo trajno svetost in večno pravico za vsa podrejena nižja kraljestva, tedaj je vedno čas dopolnjen. Ta čas se imenuje Jezusova doba, krščanska doba, nova zaveza. Niti dva tisoč let nas ne deli od onega časa. Niti dva dneva, ker je za Boga in za one, ki to vedo, tisoč let en dan. Cas je dopolnjen: tudi danes smo v polnosti časov. Jezus nas tudi sedaj kliče; drugi dan še ni minil; kraljestvo se je šele začelo ustanavljati. Mi, ki smo še v tem letu živi, v tem veku (in ne bomo vedno živi in morda ne bomo videli konca tega leta, gotovo pa ne konca tega stoletja), mi, pravim, sedaj živimo moremo biti deležni tega kraljestva, stopiti vanj, živeti v njem in ga uživati. Kraljestvo ni prošla doljšaja uboga Joda pred dvajsetimi stoletji in stara šara, mrtve spomin, premazana blodnja. Kraljestvo je današnje, tistišnje, večno. Ono je bodoča realnost, bodoča polnost, živa, resnična, naša. Delo, pred kratkim začeto. Vsakomur je dano na prosto, da se loti hitro posla, da ga zopet vzame v roke in nadaljuje. Zdi se, da je beseda stara, oznanilo izgleda staro ponavljano že 2000 let, toda kraljestvo — kot dejstvo, uresničenje, izvršitev — je novo, mlado, včeraj nastalo, da bo še rastle, cvetelo, prosperovalo in se večalo. Jezus je vrgel seme v zemljo, a to seme je v dveh tisočletjih, ki so minula kot lena zima, v razdobjih šestdesetih človeških pokolenj, komaj vzkliklo. Bo li današnji čas po potoku krvi pričakovana božja pomlad?

Kaj je to kraljestvo, se bomo učili stran za stranjo iz samih Jezusovih besed. A ne smemo si ga predstavljati kot novi raj radosti, kot dolgočasno arkadijo blaženih, kot neizmeren zbor angelov z nogami na oblakih in glavami med zvezdami.

Božje kraljestvo je po Kristusovih besedah nasprotje satanovemu kraljestvu; nebesko kraljestvo je nasprotje zemeljskemu kraljestvu. Satanovo kraljestvo je kraljestvo zla, — prevare, nasilja, napuha, kraljestvo nizkosti. Božje kraljestvo pa pomenja kraljestvo dobrega, odkritosrčnosti, ljubezni, ponižnosti: kraljestvo višine.

(Dalje.)

Iz Novega mesta

Zivinorejci, v nedeljo na občni zbor! V nedeljo, 18. jan. ob 10 bo na Grmu občni zbor Zivinorejskega selekcijskega društva. Udeležijo se ga naj vsi društveni člani in vsi ostali zivinorejci, ki jim do napredka naše zivinoreje.

Milo je predrago prodajal. Pred časom so oblastni organi blizu Dobropoli zaslišali brezposelnega trgovskega pomočnika Al. Lukežiča, ki je tamkaj prodajal milo po 14 lir in s tem prekoračil določila o maksimalnih cenah, po katerih bi smel milo prodajati kvečjemu po 7,75 lir. Pri zaslišanju je izjavil, da ni vedel za maksimalno ceno. Razprave pri okrožnem sodišču v Novem mestu, ki se je vršila v ponedeljek, pa se sploh ni udeležil. Sodnik-poedinec g. Rezelj je pa kljub temu v odsotnosti obsodil na 10 dni zapore in 120 lir denarne kazni, pogojno na dve leti.

Ljubljansko gledališče bo dne 26. januarja gostovalo v novomeškem Prosvetnem domu s švicarsko vojno dramo »Zdaj pri Novic!«. V srednjeveških kostumih bodo nastopili: Starčeva, Nakrst, Malec, Košič, Kraljeva in J. Kovič. Novomeščane že sedaj opozarjamo na to gostovanje, ki bo zopet nudilo resen umetniški užitek.

KULTURNI OBZORNIK

Glasnik Muzejskega društva zv. 3—4

O glavni razpravi v tem dvojnem zvezku najodličnejše revije slovenskih zgodovinarjev, ki izhaja že 22. leto, smo v našem listu poročali takoj ob izidu publikacije okrog novega leta. To je razprava univ. prof. dr. F. Grieca pod naslovom *Drugi frisiški spomenik in Cirilova književna šola*, o kateri je v našem listu referiral in ji vrednotil pomen preljud dr. A. Breznik, kar ob tej prilici samo spominjam. — Nad vse zanimivo razpravo iz slovenske zgodovine pa je napisal rektor dr. Milko Kos, in sicer o *gradiščih in gradcih v slovenskem srednjem veku*. Tu se govori o značaju gradišč, kakor so dokazi zanje ohranjeni v sedanjih krajevnih imenih. Vsa imena, kakor Gradišče, Gradec, Gradež, Gradinje, Gradenci, Gradnica, Gradeneč, Grades, Gradina, Gradna, Ograda, Ogradeč, Ostrog, Obrov, Tinje (nemško-tinjer, twinger) ali Frtica (lat. fortizia), Puštal, Poštela, Puštala (severnemško burstala) so nazivi za gradišča po Slovenskem, ki so se v latinščini imenovala castrum ali castellum. To so oznake za utrjene kraje in zgodovinarji zanimajo z ozirom na toponomastiko ter na slovensko kolonizacijo. Zato pisatelj razbira, kakšni so bili značaji teh utrjenih mest, ali so bili ostanki antičnih in zgodnje slovenskih utrdb, kakšne so bile te utrdbe in v kakšnem času so nastajale. Na podlagi raziskavanj vsega v to spadajočega gradiva pride pisatelj do zaključkov, ki so važni za splošno slovensko zgodovino in bodo zanimali tudi širše občinstvo, zato jih podajamo v resumeju: 1. *Gradišče ali Gradec sta glavni označbi, ki so jih*

Slovenci uporabljali pri poimenovanju utrjenih krajev v prvih stoletjih po prihodu v novo domovino. Vse druge so manj številne (Ograda, Ograda, Ostrog, Obrov, Tinje, Frtica). — 2. *Gradišče* (bolj poredko tudi *Gradež*, *Gradina*, *Gradno*, *Gradinje*, *Puštala*, *castrum*) pomenja prvenstven kraj, kjer je bil nekdanji gradec ali grad. Predvsem velja ta označba za mesta utrjenih postojank izza predelovske dobe. Kasneje, toda bolj poredkoma, so pa Slovenci imenovali porušene gradove srednjeveškega nastanka. — 3. *Objudenost*, oziroma vsa ta začasna nastanjenost predlovskega gradišča tudi v slovenski dobi se da arheološko dokazati le za majhno število utrjenih postojank te vrste. — 4. Več pove za uporabo ali nastanjenost predlovskega gradišča ali njihovega okolišča tudi v slovenski dobi krajevna označba *Gradec* (civitas, urbs, castrum, munimen), ki pomenja prvenstveno utrjeno postojanko staroslovenske dobe. Številni trije gradci nastanejo na mestu, v bližini ali ob predlovskega gradišča. Kjer številna gradišča, tam tudi pogosti gradci. — 5. *Marekateri Gradec* poimenuvajo kraj je dejansko prav za prav gradišče. — 6. *Vasi*, imenovane *Gradišče*, so navadno majhne, se omenjajo v virih sorazmerno kasno in so nastale v bližini, ob, za, pod starimi gradišči. — 7. Tudi nekatera mesta so nastala ob gradiščih (dejanskih in vseh tega imena): Ljubljana, Brežice, Radovljica. — 8. *Mimo gradišč*, ki so dala nastanjenemu kraju ime, je število takih, kjer je v bližini naseljen kraj tega imena, neprimerno večje. — 9. Tudi nekateri gradovi *fevdalne dobe* (grad, burg) nastajajo na mestu ali v bližini predlovskega gradišča. — 10. *Zaključki glede kolonizacije*: Slovenci so se sprva naseljevali radi v območju in prostorninskem okoliščju predlovskega gradišča. Do koder segajo območja gradišč, do tja se je razprostrla tudi slovenska kolonizacija starejše dobe (primeri: Pohorje, Kras, eovernna Istra). Kjer gradišč ni, tja se tudi

Slovenci v prvih časih niso naseljevali. — To so glavni rezultati le zanimive razprave predstavnika slovenske zgodovinske vede.

Doc. dr. R. Ložar je podal poročilo o svojih izkopavanjih neolitiskih stanovanjskih jam na *Vinomeru v Beli Krajini*, kjer so leta 1939 našli mnogo obdelanih kamnov in druge lončevine, ki pa se je uničila ob rigoliranju in oranju. Ko so pod vodstvom Narodnega muzeja leta 1940 začeli nanovo raziskavati, so našli še več novega gradiva, ki so ga začasno zopet zasuli, v avgustu l. 1940 pa je dr. Ložar zopet začel z izkopavanjem ter dosegel lep uspeh, o katerem sedaj poroča. Tu je torej strokovno poročilo o načinu izkopavanja, o najdbah, kjer gre za neolitiko naselbino — kočjo, kar spričuje ostanek tlaka ter floristi. Našel je tudi več primerov stare keramike, glinaste posode, ter še več kamnitega orodja. Pisatelj tudi že skuša opredeliti to kulturo ter jo uvrstiti v tok vsega arheološkega sistema. obenem pa poudarja tudi pomen te nove važne arheološke pridobitve. — *Arheolog dr. Saria* tolmači *rimski nagrobnik na Ljubljanskem gradu* ter je verjetno ostanek kamnitih okraskov in antične nekropole, ki je tekla vzdolž Florijanske in Karlovske ceste.

To so razprave tega zvezka Glasnika. Važni pa so *nekrologi*, ki so v tej številki zelo številni. Tako se J. Turk spominja kanonika Janka Barleta, prof. J. Polec smrti dr. H. Dolenc in dr. h. c. Ivana Hribarja, insp. S. Kranjec pa dr. V. Peterlina, prof. M. Miklavčič dr. Fr. Trdana, dr. Fr. Stele pa pokojnega prešernologa dr. Avgusta Zigona, na kar posebej opozarjamo naše občinstvo, kajti delo dr. Zigona je tukaj prvič po njegovi smrti obdelano in prikazano izpod peresa enega izmed izvrševalcev njegove oporoke.

Nad vse bogat pa je *kritični del*, saj govori skoraj o vseh zgodovinskih delih, ki so izšla pri nas zadnja leta. Tako so ocenjene naslednje knjige:

Inscriptiones Italiae (Saria), Babinovič: Hrvatska država i pravna povijest (Dolenc), Leicht: Note sull'economia friulana (Kos), Puschnig: Zur Geschichte des untersteirischen Klosters Geirach (Mal), Mikuz: Vrstu opatov v Stični (Miklavčič), Singer: Kultur und Kirchengeschichte des Jauntales (Miklavčič), Pirchegger: Der Jungfernsprung (Kelemina), Antoljak: Dalmacija, Hrvatska a Primorjem, Istra i Slovenija na pregovorima u Ovaru i u miru u Schönbrunn (Zwitter), Kidrič: Zgodovina slovenskega slovstva od začetkov do Zoisove smrti (Zwitter), Kidrič: Zoisova korespondenca (Zwitter), Petre: Poizkusi ilirizma (Zwitter), Prijatelj: Kulturna zgodovina (Zwitter), Škerl: Ljubljana v prvem desetletju ustavne dobe (Zwitter), Gorše: Zarnik (Zwitter), Pol stoletja društva Pravnika (Kržišnik), Slovenski Pravniki (Kržišnik), Kočevski zbornik (Mikuž M.) ter več tujejezičnih knjig. Zanimiv je donesek dr. Pivec-Steletove o slovenskih bibliografijah zadnjega leta, med katerimi je s posebnim poudarkom omenjen članek J. Kotarja o Stoletnici slovenske knjižnice ljubljanskih bogoslovcev.

Tako je ta dvojni zvezek prav v teh pregledih in ocenah posebno zanimiv in bogat. S tem pa je zaključen tudi 23. letnik te odlične slovenske zgodovinske revije.

Simfonični koncert skladb L. M. Škerjanca

Slovenska simfonična glasba zaznamuje zadnja desetletja napredek, ki mu ne najdemo enakega ne v literaturi, ne v slikarstvu, ne v kaki drugi umetniški panogi. Dočim smo imeli Slovenci pred stoletjem in še čez može, ki so na vseh poljih ustvarjali vsega upoštevanja vredna dela, je bila ravno simfonična glasba nekako do pričetka tega stoletja pastorka med svojimi vrstnicami. Res

Droblne novice

Koledar

Petek, 16. januarja: Marcel II., papež in m.; Berend, m.; Priscila, sveta žena; Oton, mučenec; Honorat, škof.

Lunina sprememba: Maj: 16. jan. ob 22.32. Herschel napoveduje jasno, mrzlo.

Sobota, 17. januarja: Anton puščavnik, opat; Marijan, m.; Sulpicij, škof; Leonila, mučenica; Diodor, mučenec.

Novi grobovi

† Marija Gruden. Na svojem domu v Ljubljani, Igrška ulica 3, je v sredo 14. t. m. zvečer nenadoma umrla za srčno kapjo gospa Marija Gruden, vdova po davčnem upravitelju. Bila je iz ugledne vrhniške rodbine Tomšičevih in sestra tamkajšnjega veleposestnika g. Mihe Tomšiča. Pred dobrim pol letom se je z družino svoje hčerke Smilke oziroma zeta Viktorja Perneta, prokurista mariborske Hranilnice dravske banovine preselila v Ljubljano, kjer jo je zdaj tik pred dopolnitvijo 80. leta starosti nepričakovano zajela smrt. Za blago pokojnico žalujejo družini hčerke ge. Smilke Pernetove in sina g. Mirka Grudna, opokojenega bančnega ravnatelja, ter drugo sorodstvo. Pogreb blage pokojnice bo na Vrhnikih v petek. Prizadetim svojim naše iskreno sožalje!

— V počastitev spomina umrle č. s. prednice Agnete Hude je daroval namesto venca g. Drago Hude 300 lit. Učiteljskemu odboru za soc. pomoč. Odbor se mu toplo zahvaljuje.

DAKOPLAČEVALCI

do 31. januarja je treba vložiti:

Davčno napoved za pridobitno (od dohodka podjetij, poslovanj in samostojnih poklicev). Pola (980). Davčno prijava za splošni davek na poslovni promet in davek za luksuz. Pola (980). Prijava za skupni davek na poslovni promet. Pola (980). Prijava dohodka, ki je podvržen davku na rente (rentninal). Pola (980). Prijava dohodka za pridobitno. Kom. (940). Prijava dohodka za pridobitno za gostilničarsko obrt. Kom. (940).

V zalogi imamo tudi sledeče davčne tiskovine:

Prijava za zgradarino. Pola (980). Seznam o pobranem uslužbenem davku, prispevku za narodni obračunski fond, in bednostni sklad za mesec. Pola (980). Seznam obresti in rent (za denarne zavode). Pola (980). Prijava za družbeni davek-obrazec A. Pola (980). Prijava za dodatni davek k družbenemu davku za davčno leto. Pola (980). Prijava za porazdelitev osnovnega družbenega davka med občine. Kom. (980). Seznam za odpremo samskega davka. Pola (980). Takšna prijava za reklamo za leto. Kom. (980). Knjižica za uslužb. davek. K. (980).

Ljudska knjigarna, Pred Škofijo št. 5

Pravilnik o upravi medicinske in kirurške klinike v Ljubljani

Viseki Komisar za Ljubljansko pokrajino je odobril pravilnik o upravljanju in poslovanju medicinske in kirurške univerzitetne klinike v ljubljanski bolnišnici. Ta pravilnik med drugim tako-le odloča:

Medicinska in kirurška klinika lahko sprejemata bolnike kar neposredno ali pa po bolnišnici. Neposredno lahko sprejemata kliniki bolnike sami, če predstojnika klinike uvidita to potrebo, če tak sprejem zahtevajo zasebni zdravniki ali pa, če tako sami bolniki žele. Vsi drugi bolniki pa se morajo zgledati v ambulani kliniki. Tiste, ki so izbrani potem za sprejem na kliniko, sprejme sprejemna pisarna bolnišnice.

Sporazumno z upravo bolnišnice se določi vrstni red, po katerem kliniki bolnike sprejemata. Ob določenih dneh, kakor nanese turnus, profesor ali pa službujoči klinični zdravnik, odbereta tiste bolnike, ki so pripravljeni za kliniko, med tem ko druge prevzema bolnišnica.

Tisti bolniki, ki so že bili sprejeti v splošno bolnišnico, so lahko premeščeni na kliniko, če sami tako žele, ali pa, če se sporazumeta predstojnika klinike ali bolnišnice.

Predstojnika klinik lahko zaprosita za pomoč in konzilij zdravnike iz bolnišnice, prav tako pa

lahko tudi predstojniki oddelkov splošne bolnišnice lahko prosijo za pomoč zdravnikov s kliniki.

Uprava splošne bolnišnice daje hrano po jedilnem listu in po cenah, ki so določene za bolnišnico vsem bolnikom na kliniki, zdravniškemu osebju, uradništvu in strežnikom. Prav tako uprava splošne bolnišnice na svoje stroške oskrbuje kliniki ogrevanje, razsvetljavo, vodo, plin, pranje perila in krpanje. Prav tako bolnišnica klinične prostore dezinficira in dezinsekcira. Uprava bolnišnice iz svoje lekarne oskrbuje klinične bolnike z zdravili in drugim sanitetno-lekarniškimi materialom, kolikor ga je mogoče dobiti. Ne oskrbuje pa jih z zdravilnimi specialitetami in laboratorijskimi potrebščinami. Rentgenske filme in papir daje klinikama po nakupni ceni.

Za kliniki in osebje velja hišni red splošne bolnišnice. Spremembe in razširjenja kliničnega poslovanja ter instalacije v njem se izvršijo sporazumno z upravo bolnišnice, in sicer iz posebnega proračuna klinik. Tudi osebje na klinikah je plačano

V tej zimi najhujši mraz

Ljubljana, 15. januarja.

Na dan sv. Pavla puščavnika, 15. januarja zjutraj se je skokoma mraz stopnjeval od prejšnjih 12 na 18 in celo na 20 stopinj pod ničlo. Po lahkem sneženju, ki se trajalo od 7. do 12. t. m., je v naših krajih zavalovil mrzli val, prihajajoč čez panonsko ravan od Karpatov sem. V torek smo imeli 10 stopinj, v sredo že 12 in danes, v četrtek, po zapiskih meteorološkega zavoda v zatišju —18, zunaj na prostem, tako v Vevčah, pa kar 20 stopinj pod ničlo. Današnji dan je dosežen najhujši mraz v tej zimi, kajti po božičnih praznikih je bilo največ —14 stopinj mraza.

Moramo še omeniti, da po barometru vse kaže na daljšo dobo mraza. V torek in sredo je bilo barometrovo stanje 761 mm, danes, v četrtek, pa se je barometer dvignil kar na 768.4 mm.

V nedeljo, 26. t. m., pa goduje sv. Pavel, apostol. Po starem izreku kmečkih očancev ta dan: »Vsak berač prav: brat, kje si pa zimo prespav.« Proti koncu januarja namreč navadno doseže zima višek in se nato polagoma spušča v krivulji nizdol, ko postanejo dnevi že daljši in tudi sončni žarki toplejši.

Mraz zelo vpliva na živilski trg. Dovoz raznih potrebščin z dežele je skoraj izostal, ali

Ljubljana

1 Redna služba božja pri Sv. Križu ob nedeljah in praznikih. Zupnijski urad Sv. Petra v Ljubljani sporoča: V pokopališki cerkvi Sv. Križa se bo začela prihodnja nedeljo, 18. januarja, redna javna služba božja: sv. maša, kratek govor. Kdor želi med sv. mašo prejeti sv. obhajilo, naj to pove pred mašo cerkovniku. Začetek vsako nedeljo in praznik ob 9.

1 Rok za oddajo »Prijava za dodelitev mleka« poteče 15. januarja. Prehranjevalni zavod Visokega komisariata opozarja vse, ki teh prijav še niso oddali, da jih čimprej oddajo v najbližji prodajalni mleka ali na najbližji mitnici; tam dobe tudi tiskovine onl, katerim morda niso bile dostavljene na dom.

KOMEDIJA

GLEBALIŠČE MLADIH LJUBLJANA in

Jazz VESELI BERAČI

FRANČISKANSKA DVORANA

SOBOTA 17. t. m. ob 18.30 — NEDELJA 18. t. m. ob 14.30 — PONEDELJEK 19. t. m. ob 18.30

1 Delo domačega pisatelja Jože Vombargarja »Voda« bo uprizorjeno v režiji Milana Skrbina drevi, v petek ob 17 za Red Premierske. Vombargar je znan kot pisatelj komedije »Zlato tele«, drame »Vrnitev« in folklorne igre »Igra življenja«. Veliko popularnost si je pridobil kot pisatelj slušnih iger za radio. Njegova tridejanska komedija »Voda« pokaže kos našega podeželekega življenja z njegovimi značilnostmi v reševanju gospodarskih vprašanj.

bi koga drugega oplašila, v sestavi, ki bi se zdelo komu nemogoča in v legah, za katere mora imeti instrumentator dosti praktične izkušnje, preden z njimi postreže instrumentalistom in poslušalcem. Vobče je njegova instrumentacija barvita, na kar polaga veliko važnost. Posamezne instrumentalne skupine so skrbno odtehtane. Njegova kompozicijska tehnika je pretežno homofona ali vsaj ne napravlja vtisa polifonega snovanja, dasi so posamezni instrumenti več kot samostojno peljani. V domiselno čisto in ritmično enotno. To je tudi zasluga dirigenta Sijanica, ki je ves koncert pripravil in ga z veliko gotovostjo vodil. To velja posebno za klavirski koncert, kjer se rade pokažejo difference med solistom in orkestrom; v Škerjančevem koncertu je pa vladala vseskozi idealna enotnost v skupni igri. Solistični del koncerta je odigral rektor A. Trost. Delo, ki je polno tehničnih težkoč in virtuozno pisano, je za izvajanje vendarle hvaležno. Marsikake trdote, epričo katerih poslušalec v začetku osumpe, se v nadaljnjem razvoju pokažejo kot utemeljene in se poslušalca celo prikljubijo. Ne vem, če je to delo naš prvi klavirski koncert, gotovo je pa do zdaj najboljši. Da je prišel do tega prepričanja sleherni poslušalec, k temu je pripomoglo poleg vrednot ki jih delo že po svoji zasnovi vsebuje, tudi odlično izvajanje soloista.

M. L.

Ptice kot skladatelji

Ornitologi in prijatelji ptic so dalje časa razpravljali o tem, če imajo smisel za glasbo tudi ptice. In prišli so do zanimivih odkritij. Fiziološki zavod na Dunaju je v ta namen napravil več poizkusov, katerih rezultate je pred kratkim objavilo Šenkerbergovo društvo v Frankfurtu ob Maini. Po poročilu tega društva nima nobeno drugo živo bitje toliko pogojev za komponiranje kakor ptice. N. pr. kos menja tempo svoje pesmi, se zopet vrača nanjo, zatem zopet nadaljuje gotove tone, jih skrajšuje, punktira, vstavlja pavze, spreminja tempo in barvo zvoka ter zboljšuje motive svoje pesmi. Z eno besedo: komponira. Mnogo drugih ptic dela isto.

Isti zavod je prav tako ugotovil, da imajo ptice, kakor tudi druge živali tudi smisel za glasbo. Tako so dognali, da kosa prevzamejo kompozicije v a in d duru ter prične v istem

ritmu in tempu takoj peti svojo pesem. Knarčki so pri skladbah v a in d duru ostali popolnoma mirni, zelo so pa postali pevsko razpoloženi ob skladbah v c in g duru.

Anatomsko proučevanje ptic je nadalje ugotovilo, da je ptičje uho mnogo enostavnejše od človeškega. Zato so naravoslovci spravljali te glasbene sposobnosti v zvezo z omenjenim anatomskim rezultatom. Mnogo ptic so tako izučili, da so prihajale po hrano samo na gotov znak. Pri tem so ugotovili, da so ptice že pri desetih do dvajsetih zaporednih poizkusih razlikovale tone.

Papagaj lahko isto pesem poje nizko ali visoko. Če začne ptica peti svojo pesem previsoko in je zaradi višine ne more odpeti do konca, jo prekine in začne peti od začetka, toda samo z nižjim začetnim nastavkom.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marilij trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska 10, in mr. Bohine, Cesta 29. oktobra 31.

Poizvedovanja

Na živilskem trgu sem zgubila v soboto, dne 10. januarja Wertheim-ključ. Najditelj naj ga odda v upravi »Slovenec«.

Zgubila sem zeleno volneno rokavico v sredo, 14. t. m. dopoldne v Okrožnem uradu med 11—12 v veži pri čakanju gg. zobozdravnikov. Lepo prošim tistega, ki jo je pobral, naj jo vrne pri vratarju OUZD, ali pa v pisarni pri okencu št. 1 istotam.

Z Gorenjskega

Zatemnitev na Gorenjskem. Od 14. t. m. dalje je zatemnitev na Gorenjskem od 5.39 zvečer do 8.43 zjutraj.

Glavna carinarnica v Beljaku je bila ustanovljena takoj, ko je bila Avstrija priključena Nemčiji. Podrejena je višjemu finančnemu prezidentu v Gradcu. Njeno okrožje sega od Visokih Tur do Triglava. Glavna področje delovanja pa je ob meji, kjer zdaj poleg poklicnih carinskih organov delajo službo tudi carinski rezervisti, in sicer visoko v gorah do 3000 metrov visoko. O delovanju teh obmejnih carinskih čet je v beljaški glavni carinarnici te dni bilo predavanje, ki se ga je udeležilo več povabljenih gostov in kjer so poleg vladnega svetnika in voditelja beljaške carinarnice dr. Rathkeja predavali in poročali tudi posamezni postajni voditelji, nekateri s filmi.

Urad za posinovljenje tujih otrok je bil 15. t. m. odprt tudi v Gradcu. V njegovo področje spadajo poslej Stajerska, Koroška in Solnograška. Dolej je bil tak urad za vso bivšo Avstrijo le na Dunaju. Tirolska pa bo tak svoj urad imela v Monakovem.

Naj ne kade preveč — tako pozivajo zdaj nemški listi Nemce. Baje zdaj pride 900 cigaret na leto na enega Nemca, kar je več, kakor je bilo dolej. Zato so poslej prepovedane vse take reklame, ki govorijo o tem, da kajenje ni škodljivo, zlasti pa reklame ne smejo vabiti h kajenju žensk.

Kranjski zdravnik dr. Globočnik umrl. Pretekli teden je v Kranju umrl znani kranjski zdravnik, ki je več kakor eno človeško pokolenje deloval v Kranju, dr. Globočnik, star 85 let. — V Rakovcu pri Kranju je umrl gostilničar Alojzij Intihar.

Na Jesenicah so pokopali Fideleja Heima, ki nemški listi o njem pišejo, da je bil med najstarejšimi nemškimi rojaki na Jesenicah. Ker je bil tudi navdušen lovec, ga je pri pogrebu spremljal oddelek lovev. Na grobu sta mu spregovorila krajevni skupinski vodja dr. Klein in župan Luckmann.

DNEVNIK
PALČKA

Modrijančka

Slednjiš smo prispeli do postaje. Tam je stal dolg tovorni vlak z odprtimi vagoni, ki v njih prevažajo opeko, deske in kamenje. Vagoni so bili prazni, postajenačelnik pa je pripravljal strojevodji in sprevodniku, naj čim prej odpeljeta.

Mi, gozdni palčki, se nismo dolgo pomislili in smo takoj poskočili v vagon, ki so bili koj za lokomotivo.

»Ali se nič ne bojiš, Modrijanček?« me je vprašal Cvrček.

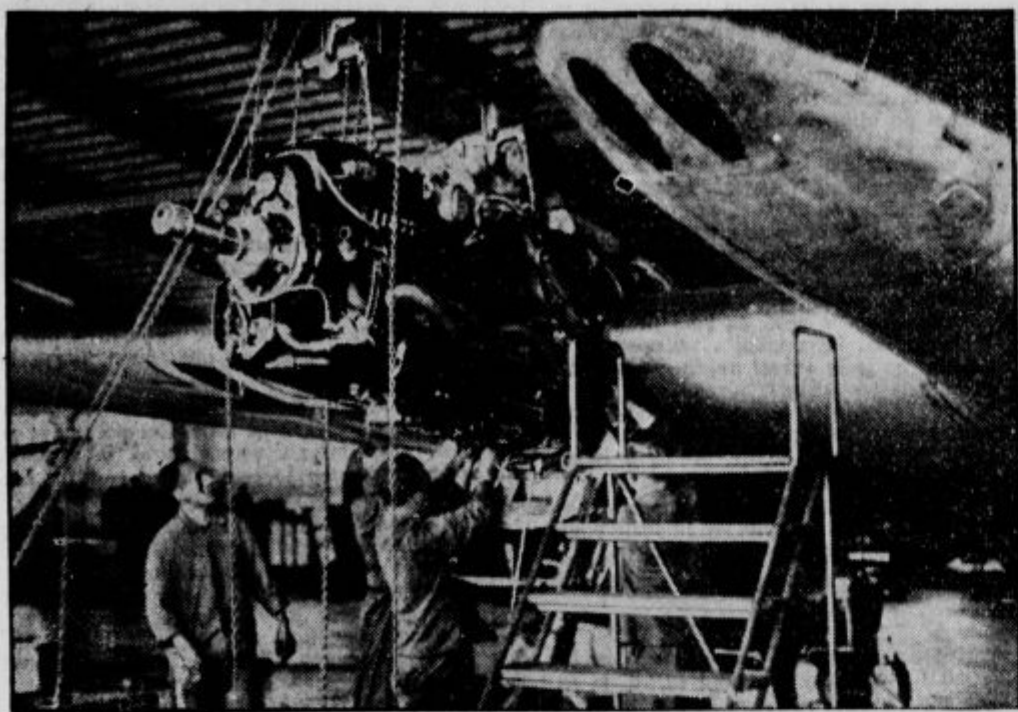
»Jaz se ne bojim nikogar in ničesar,« sem mu zabrusil, čeprav me je bilo že malec strah in sem se že hotel splaziti v drug vagon, a vlak se je že odpeljal.

Sprva je šel vlak počasi, nato pa hitreje in hitreje med bregovi in jarki.

Mahoma se je nekaj streslo in zavillilo in zadnji vagon se je odklopil od ostalih in se prevrnil. Doktor Lečnik, Trdka, očka Bradač, Skočko s svojim kolesom, Indijaneec in Mlinar, ki so sedeli v njem, so zleteli na tla. Čiček, ki je sedel v predzadnjem vagonu, se je prestrašil, boječ se, da se ne bo še ta vagon prevrnil, pa je skočil na tla. V drugih vagonih so zagnali hrup in krik.

Motor – srce vsakega letala

V tovarni letal. Letalski motor vdelujejo v trup.

Po zunanjih oblikah poznajo danes že skoraj otroci posamezne vrste lovcev in težkih bombnikov. Motorjev, ki so glavni in najvažnejši del vsakega letala, ki dajo vsakemu letalu šele življenje in ga dvignejo in nosijo visoko po zraku, pa velika večina ljudi, razen strokovnjakov, sploh ne pozna.

Izdelavo teh motorjev opisuje ena zadnjih številčk »Frankfurter Zeitung«, iz katere povzemamo tudi te podatke. Vsak letalski motor je izredno fin stroj ter je sestavljen iz nad 16.000 manjših delov, od katerih je vsak posamezen del vlit, brušen, prevrtan in sestavljen z največjo natančnostjo in preciznostjo. Letalskega motorja z avtomobilskim motorjem sploh ni več mogoče primerjati. Primerjava bi bila naslednja: Pred sabo imamo foksterijerja, na drugi strani pa polnokrvnega žrebca. In pri vsem tem zadostuje samo pritisk na določeno mesto in mrtva snov se pokaže v vsem razbohotenem in divjem življenjskem gonu. Sleherni delciž oživi in vrši nemoteno svojo nalogo ter vsi skupaj razvijajo moč, ki zadošča, da se letalski kolos dvigne z vsem svojim bremenom v zrak in da ga ponese na določeno mesto.

Moderna letala imajo tkzv. dvojni zvezdasti motor, ki ga ne hladi, kakor pri avtomobilu, voda, temveč zrak. To je tem važnejše, ker je vojno letalo izpostavljeno vse večjim nevarnostim, kakor pa avtomobilska vozila. V motorju je 18 cilindrov, ki s svojimi eksplozivnimi vrte z izredno naglo propleljejo.

Letalski motorji pa postajajo tudi vedno večji, močnejši in vedno bolj komplicirani, obenem pa tudi vedno odpornejši in lahko služijo čisto novim svrham. N. pr. velika višina za moderne letalske motorje ne predstavlja več nolenih problemov, medtem ko v višino 10 do 12 km letala z navadnimi motorji niso smela. V ta namen so letalskim motorjem pridejali še posebne naprave, ki v višjih in redkejših zračnih plasteh avtomatično zrak zgostijo, da letalo, lahko nemoteno vrši svojo nalogo, ne oziraje se na višino, v kateri se nahaja. Za vse ostale spremembe, ki v veliki višini nastanejo v motorju, ima letalec pred sabo tudi posebne merilne naprave, ki so prav tako v aparatu samem in ki same od sebe izvrše funkcije, ki bi jih drugače moral opraviti letalec.

Omenili smo že, da je letalski motor izredno fina in precizna strojna naprava. Zato je pa treba nanj tudi skrbno paziti in ga po vsakem letu pregledati. Tudi mnogo hitreje se obrabi, kakor pa motor pri avtomobilu, kjer približno služita enako dolgo tako motor kakor tudi ostali deli avtomobila. Zato so pa v vseh modernih državah, ki imajo svoje letalske industrije, pričeli že pred leti izdelovati letalske stroje kar v serijah. Sedanja vojna je izdelavo teh motorjev seveda še povečala.

»Frankfurter Zeitung« opisuje tudi delo v letalski tovarni. V dolgih in velikih dvoranah stoji stroj pri stroju in izdeluje določene dele letalskega motorja. Stroj opravlja vse to, kar je prej moralo delati na tisoče delavcev. S tem pa stroj človeka ni potisnil iz tovarne, ker jih je potrebno še vedno izredno število, ki zopet opravljajo dela, ki so določena zanje. Poleg domačega delavstva je sedaj n. pr. v nemških letalskih tovarnah vse polno inozemskih delavcev. Delo v tovarni se razvija izredno hitro. Človek bi dejal skoraj, kakor bi odvijal trak. Ko je letalski motor gotov, ga v posebnih oddelkih preizkusijo. Tu mora ure in ure dokazovati, da bo sposoben za nalogo, ki so mu jo določili inženirji. Človek bi mislil, da je s tem delom pri letalskem motorju gotovo in da ga bodo enostavno postavili v pripravljen letalo. Pa ni tako. Motor nato znova razdruži in zate

vnovič strokovnjaško pregledajo in preizkusijo in pretehtajo vsak posamezen del. Pri tem pa skrbno pazijo, če se je pri preizkušnjah kak del poškodoval. Te seveda takoj nadomestijo z drugimi. Vse dele potem očistijo, nakar zopet sestavijo motor, ki mora zopet na preizkušnjo, pri kateri so navzoči vsi mogoči strokovnjaki, in ko dokaže, da popolnoma pravilno deluje v vseh mogočih okoliščinah, je dober za porabo. In šele potem ga tudi postavijo v letalo.

Ob izbruhu vojne:

Ure strahu in zmede v Ameriki

Pred nekaj dnevi je ameriški kongres sprejel zakonski predlog svojega vojaškega odbora, ta zakonski predlog pa določa, da naj bo newyorški župan La Guardia odstavljen kot poveljnik »civilne zaštite«, nadomesti pa naj ga zastopnik vojnega ministrstva.

To pa se je zgodilo zaradi tega, ker je ameriški tisk židovskega župana v New Yorku La Guardia začel zelo napadati. Ko je namreč izbruhnila vojna med Ameriko in Japonsko, so se v New Yorku širile fantastične govorice, češ da se sovražni letalci že bližajo atlantski obali Združenih držav in te novice so povzročile silno vznemirjenje v vodstvu »civilne zaštite«. Poveljnik te zaštite pa je bil sam župan La Guardia, ki je takoj ukazal popolno zatemnitev New Yorka in sploh imel tedaj celo vrsto posvetov na vse strani in je tudi razglasil, da bodo v New Yorku priredili nove vaje za protiletalsko obrambo. La Guardia je začel izdajati razne proglašane na prebivalstvo, ti proglašali pa so si bili večkrat v nasprotju. Sodišča so imela nenadoma ogromno dela s tistimi, ki so kršili določbe La Guardijevih proglašav in sodnik v Brooklinu je za kršitve grozil celo s kaznimi do 500 dolarjev. Medtem pa so tudi ameriške oblasti objavljale razne predpise in razglase in zmešnjava je vedno bolj narasla. Mnogo strokovnjakov pa je medtem trdilo, da so prebivalci nebotičnikov popolnoma varni, v nevarnosti so samo tisti, ki stanujejo v najvišjih starih nadstropjih, drugi strokovnjaki pa so zopet trdili, da so hiše v New Yorku zgrajene tako, da ne bi prenesle letalskih napadov. Z zatemnitvijo New Yorka pa so se takoj pokazale velike težave, ker se je izkazalo, da bi potrebovali 27.000 nameščenecv samo zato, da bi istočasno zaprli tok v raznih električnih centralah. Na glavnih ulicah New Yorka so se razvijali silni ljudni prizori, ko je policija podila ženske v hiše. V Los Angelesu so med prvo zatemnitvijo imeli kar nad sto avtomobilskih nesreč, v Seattleju pa je prebivalstvo razbilo mnogo oken tam, kjer okna niso bila zasirta. V San Franciscu so pred hiše začeli voziti vreče peska. Po nekaterih mestih so ljudje ustanavljali obrambne odbore, ki so imeli seje noč in dan.

»Nemci prihajajo!«

V nekaterih krajih so matere ves dan zrlle v nebo in stražile pred šolskimi poslopji, da bi spravile otroke na varno, če bi bil dan znak za letalsko nevarnost. Mnogo uradnikov in nameščenecv ni prišlo v službo, ker so menili, da morajo opazovati nebo in poročati o bližajočem se sovražniku. Mnogi so se tudi vadili streljati, ženske so se oblačile v gasilske obleke, da bi mogle skakati skozi okna, če bi hiše gorele. Neki ženski se je zdelo, da sliši letalo nad streho svoje hiše, začela je streljati in ustrelila svojo papigo, nato pa je zbežala v bližnji česalni salon, kjer je zavpila: »Nemci prihajajo!« in nato omedlela.

Zaradi vsega tega je list »New York Herald Tribune« predlagal vladi, da bi bilo zelo na me-

Pismo izpod planine Goč

Vrnjačka banja, v začetku januarja.

Dodatno k poročilu o Miklavževem večeru moramo še omeniti, da se je zlasti izkazal pevski kvartet Predan, Periot, dr. Hraševac in Mravlje. G. Bojan Predan je z izredno simpatičnim organom dovršeno recitiral več Gregorčičevih pesmi.

Mala Ornikova je deklamirala »Molitev naše Danice«, mladinski zbor, ki ga je vodila ga. Rudolfova, je zapel dvojce pesmi in nato je sledil rajalni nastop deklic pod vodstvom gđe. Mravljetove. Za darove malčkom gre vsa zahvala gospem iz Vrnjačke Banje zlasti pa ge. Zivadinovičevi.

Kača v vlaku

Potniki na brzdovlaku, ki vozi med Seviljo in Kordobo, so pred kratkim doživeli radi svoje prevelike radovednosti precej strahu. Med drugimi ljudmi je bila v vlaku tudi neka igralka, ki je s seboj nosila veliko kačo, katero je uporabljala pri izvajanju eksotičnih iger. Kačo je imela zaprto v posebni napravi. Ljudje so pa bili vse preveč radovedni in so jo stalno prosili, naj jim pokaže kačo. Igralka se je nekaj časa obotavljala, nato je pa le odprla kletko. Plazilka je ugodno priložnost hitro izkoristila in se osvobodila ter pomešala med ljudi. Med potniki je nastala strašna panika, ki bi bila lahko povzročila večjo nesrečo. Na prihodnji postaji so se nad kačo spravili vsi potniki ter so jo zopet zaprli v kletko.

Anekdota

Čas in večnost

Neki domišljavec je pred večjo družbo vprašal znanega filozofa Lichtenberga: »Ali mi lahko poveste razliko med pojmom čas in večnost?« Lichtenberg ga je najprej osvrknil s svojim ostrim pogledom, nato mu pa takoj dal zaproseni odgovor z besedami: »Ni to tako enostavna stvar, dragi moj prijatelj. Če bi si hotel vzeti časa, da bi vam na to vprašanje odgovoril in ga pojasnil, bi bila potrebna cela večnost, da bi vi to razumeli.«

Mali japonski leksikon

Cesarstvo Daljnega vzhoda sestavljajo štirje glavni otoki: Hokaido (ali Jeso), Honšu (ali Nippon), Šikoku, Kišiu ter Liukiu otočje in Kurili. Najvažnejše druge japonske posesti so: Tajvan (Formosa), Korea, Južni Sahalin in Kuantung. Pri ljudskem šteju 1. oktobra 1935 so našli na območju ožje japonske domovine 69.254.148 prebivalcev. Naravni letni prirastek prebivalstva znaša približno 1 milijon. Ker japonsko otočje samo ni razsežno, je gostota prebivalstva zelo velika. Na kvadratni kilometer površine pride 181 prebivalcev, kar se da komaj primerjati z najboljšimi gostoto naseljenimi državami v Evropi, kakor Holandijo in Dansko. V Nemčiji pride le 131 prebivalcev na kvadratni kilometer. V svojih kolonijah ima Japonska še 30.000.000 prebivalcev. Če upoštevamo še razna mandatna ozemlja, ki so pod japonsko upravo, potem pripada temu cesarstvu vsega skupaj 130.000.000 ljudi.

Banza! japonski »živio!« vzklik. Dobesedno pomeni »živeli!«

Casopisje: najvažnejši časopisi so: »Tokio Niči Niči Šimbun« in »Tokio Asahi Šimbun«, ki oba izhajata v Tokiu, in »Osaka Asahi Šimbun«, ki izhaja v Osaki. Državni japonski poročevalski urad se imenuje »Domei«.

Fudžijama (ali Fujisan): najvišji japonski ognjenik, ki se deluje. Hkrati najvišja gora na Japonskem, visoka 3778 metrov, je torej 20 metrov nižja kakor Veliki Klek.

Geesa (Angleži so napravili »gejša«): poklicna plesalka in pevka.

Grb: zlat krizantemin cvet.

Gledališča: razlikovali je treba med No-gledališči in Kabuki-dramami. V prvih je ohranjena klasična dramska oblika, druge pa služijo zabavi širokega ljudstva.

Jezik: japonski jezik ima 15 soglasnikov in 5 samoglasnikov. Soglasnika »c« sploh ne pozna.

Nipon: s tem imenom običajno označujemo japonsko cesarstvo. V splošnem rabljeni izraz Japonska je nastal iz kitajskega Jihpen, kar pomeni Sončni vzhod.

Obala: obala japonskega otočja meri 27.138 kilometrov. Ognjeniki: 19 odstotkov vsega japonskega otočja je vulkanskega izvora. Na otočju deluje še sedaj 63 ognjenikov. Za 200 ognjenikov pa ni ugotovljeno, če so dokončno ugasnili. V povprečju ima Japonska letno 1560 potresov. Vendar se ponavljajo večje potresne katastrofe kvečjemu v razdobjih od 5 do 7 let.

Samuraj: ime viteškega plemiča posestnika, pripadajočega vojaškemu plemstvu. Samurajev meč je najbolj častno orožje Japonec.

Pisava: Japonci pišejo v navpičnih vrstah od zgoraj navzdol, pri čemer postavljajo navpične vrste od desne na levo. Splošno je v rabi pisava katakana, ki se je razvila iz kitajskih znakov za besede. Japonski znaki pomenjajo le posamezne zloge. Zaradi tega je katakana neprimerno bolj enostavna kakor kitajska pisava.

Vele mesta: glavno mesto Tokio je ob ljudskem šteju 1935 imelo 5.876.000 prebivalcev. Drugo največje mesto je Osaka z 2.900.000 prebivalci. Slede Nagoja z 1.083.000, Kobe z 912.000 in Yokohama s 704.000 prebivalci.

Vera: na Japonskem so tri glavne veroizpovedi, pri čemer zastopa vlada načelo popolne verske svobode. Budizem ima največ pristajalcev, namreč 73,85 odstotka, torej skoraj tri četrtine. Šintoizem je 25,7 odstotka, in le 0,45 odstotka prebivalstva pripada krščanskim veroizpovedim.

Vojska: vrhovno poveljstvo nad vojsko in mornarico ima Teno — japonski cesar. Letalstvo se je po reorganizaciji vojske leta 1925 stalno zboljševalo. Je pa priključeno ali mornarici ali pa suhozemski vojski. Splošna vojska obveznost je bila uvedena na Japonskem izredno zgodaj. Sedanje predpise za vojske obveznike je izdal že cesar Meiji leta 1872. Vojaška služba obsega vse moške od 17. do 40. leta in se smatra kot najvišja čast.

Teno: poglavar dinastije, ki vlada cesarstvu, nosi ta naslov. Dinastija vlada japonskemu cesarstvu že od leta 660. pred Kristusovim rojstvom. V vsem tem razdobju ni bilo pokolenje vladarske dinastije nikdar prekinjeno.

Zastava: bela z rdečim krogom v sredi.

Sport

Izjava dr. Carla Diema:

»MOO bo miroval do konca vojne«

Ob smrti predsednika mednarodnega olimpijskega odbora (MOO), belgijskega grofa Baillet-Latourja, so vprašali časniki dr. Carla Diema, znanega športnega ideologa, kaj misli o bodočem delu najvišje olimpijske uprave. Dr. Diem je izjavil, da je ravnal pokojni predsednik Latour pravilno, ko je že v začetku vojne prekinil mednarodno olimpijsko službo. Glede Latourjevega naslednika, je izjavil dr. Diem, je sedaj še prezgodaj govoriti. Za časa vojne bo vodil MOO njegov podpredsednik šved Sigfrid Edström, to vodstvo pa je le formalnega pomena. Novega voditelja MOO bodo izvolili šele po vojni, ko bo Edström sklical prvo sejo predsedstva.

Šport v kratkem

Na Gorjancih 160 cm pršica. v pisarni SPD smo zvedeli, da so snežne razmere povsod ugodne. Vreme je po današnjih poročilih oblačno, temperatura se suče med -11 in -17 stop. pod ničlo, povsod leži pršič. Polzebo: —10, 40 cm pršica; Rakek —15, 28 cm pršica; Kožljek nad Cerknico —14, 50 cm pršica; Lipoglav nad Šmarjem —11, 40 cm pršica; Lokšek nad Zalno —10, 40 cm pršica; Novo mesto —12, 50 cm pršica; Metlika —17, 54 cm pršica; Gorjanci 160 cm pršica.

Prvenstvo Vzhodne marke. Na nogometnih tekмах za prvenstvo Vzhodne marke je Vienna premagala Florisdorfer AC s 7:2 (4:1), Wiener Sportklub pa je odpravil nemškega prvaka Rapida s 4:2 (1:0). Na čelu razpredelnice je Austria, sledijo ji pa Vienna, Rapid in Wacker.

Kako bodo sestavili hrvatsko reprezentanco? Dopisniku belgrajske Donauzeitung je izjavil hrvatski nogometni načelnik Čuval, da misli postaviti svoje moštvo za nedeljsko tekmo proti Nemcem takole: Glazer—Dubac, Brozović—Lechner, Jazbinšek, Kokotović—Cimermančič, Wölfl, Ležnik, Antolković, Pleše. — Zanimanje za tekmo je med hrvatskimi športniki in nemškimi vojniki v Zagrebu tako veliko, da ne bo moglo sprejeti igrišče Concordije vseh gledalcev. Skoraj vse vstopnice so bile že včeraj razprodane.

Smučarski klub Ljubljana. Sestanek tekmovalcev je v petek, 16. t. m., ob 18 v gostilni Šteple v Šiški. Važno zaradi treninga.

Nemški listi so obširno pisali o postavi državnega tima za mednarodno tekmo v Zagrebu. Ugibanjem in nasvetom, ki so te dni polnili kolone v športnem tisku, je napravil konec državni trener Herberger, ki je izjavil, da bo poslal v Zagreb tole enajstoroč: Jahn—Sesta, Schmaus—

Seznam ljubljanskih optantov za preselite.

(V oklepaju: dan in leto rojstva; in = poročena.)

Petančič Martin (14. 10. 1875, Štajersko) Ljubljana, C. v M. log 15; Pečovnik in Petančič Marija (22. 3. 1886, Sv. Martin) Ljubljana, C. v M. log 15; Petančič Jožef (3. 5. 1922, Slov. Bistrica) Ljubljana, C. v M. log 15; Petančič Vincenc (14. 10. 1923, Slov. Bistrica) Ljubljana, C. v M. log 15; Petančič Marija (21. 8. 1926, Kranj) Ljubljana, C. v M. log 15; Petančič Vladimir (22. 4. 1929, Kranj) Ljubljana, C. v M. log 15; Petančič Ana (3. 8. 1930, Kranj) Ljubljana, C. v M. log 15; Zeschko in Luckmann Frida (11. 4. 1884, Ljubljana) Ljubljana; Puscher Anton (9. 6. 1889, Bistrica) Ljubljana; Vurkelje in Puscher Angela (9. 10. 1891, Ljubljana) Ljubljana; Persehe Albina (1. 3. 1862, ?) Ljubljana, Križevniška 14; Globočnik Feliks (24. 9. 1899, Kranj) Ljubljana, Hotel Lloyd; Fritsch in Globočnik Teodora (8. 11. 1903, Jesenice) Ljubljana, Hotel Lloyd; Globočnik Lidija (18. 11. 1938, Jesenice) Ljubljana, Hotel Lloyd; Treo in Puch Justina (31. 7. 1911, Ljubljana) Ljubljana, Miklošičeva 15; Usenik in Dirnplatz (10. 8. 1882, Rob) Ljubljana, Sv. Petra c. 51; Puch Peter (18. 10. 1938, Ljubljana) Ljubljana, Miklošičeva 15; Perko Silvester (7. 11. 1900, Celje) Ljubljana, Slomškova 3; Trampuseh in Perko Antonija (11. 12. 1892,

Trieste) Ljubljana, Slomškova 3; Tschernernjak Friderik (17. 5. 1908, Fiume) Ljubljana, Cesta ob Ljubljani; Cunder in Tschernernjak Marija (10. 10. 1914, Ljubljana) Ljubljana, C. ob Ljubljani; Tschernernjak Friderik (24. 5. 1937, Ljubljana) Ljubljana, C. ob Ljubljani; Gladnig Stanislav (21. 4. 1895, Ljubljana) Ljubljana, Kranj; Rožina in Gladnig Marija (10. 7. 1909, Ljubljana) Ljubljana, Bleiweisova 48; Gladnig Andrej (28. 1. 1940, Ljubljana) Ljubljana, Bleiweisova 48; Illner Neža (13. 1. 1899, St. Volbenk) Ljubljana, Vodnikova 13; Illner Karel (9. 5. 1924, Ptuj) Ljubljana, Dunaj; Illner Evelin (22. 1. 1926, Ptuj) Ljubljana, Beljak; Illner Helga (30. 6. 1935, Ljubljana) Ljubljana, Bled; Frühstüek Valentin (6. 2. 1901, Beljak) Ljubljana, Slapničarjeva 3; Brandstätter in Frühstüek Marija (7. 8. 1902, Dobrič) Ljubljana, Slapničarjeva 3; Frühstüek Bogomir (31. 10. 1927, Ljubljana) Ljubljana, Slapničarjeva 3; Frühstüek Valentin (6. 8. 1929, Ljubljana) Ljubljana, Slapničarjeva 3; Frühstüek Sonja (24. 3. 1931, Ljubljana) Ljubljana, Slapničarjeva 3; Horowitz in Grum Julijana (16. 7. 1892, Handlora) Dobrunje, Bizovik 122.

Francesco Perri: 35

Neznani učenec

Zgodovinski roman iz Kristusovih časov. Prevedel dr. Joža Lovrenčič

Misel, da bi našel in spoznal svojo mater, je vzbudila v Markovih očeh hrepenenje in žalost. »Da,« je rekel, »upam, da bom še videl svojo mater, a tebe ne bom mogel nikdar pozabiti. Ne, toliko moči nimam, da bi vzdržal daleč od tebe. Uprem se usodi. Poslušaj, draga! Tisto noč, ko sem zbežal iz Lolijskega vrta in prišel pred zoro v Valerijevo hišo, sem našel Megaklesa, ki je plesal pred mečem. O, koliko jih je danes, ki se zatečejo k meču, da bi se uprli nepravici, pritisku in hudobiji! Duša, nasilno pregnana iz svoje ječe, se svobodno vrne v prvobitni ogenj. Zakaj trpeti, moja draga, ako imava sredstvo? Napraviva tudi midva tako. Ko naju ljudje ovirajo, da ne moreva biti srečna, pojdiva prostovoljno na Asfodelska polja in Dioniz, bog veselja, nama pride naproti. Glej, ljubezen moja,« — izvekel je bodalo — »umoriva se! Kaj bi bila daleč od mene in sama zdihovala ob Siciljskem morju, medtem ko bi jaz preganjal po Judejskih gorah razbojnike, ki napadajo karavane! Grozno življenje, ki ga ne maram. Oba sva Rimljana in se ne bojiva smrti. Umoriva se ti med rakami tvojih prednikov in pomešajva svojo kri v zadnjem objemu. Jaz ti dam zgled, zabodem se prvi. Videla boš, da bolečina ni velika.«

Marcus Adonij je bil bled. Ustnice so mu drhtele, ko je govoril z mečem v rokah. Zaneseno je dal dušo svoji nekoliko pretirani mladi čustvenosti, kakor bi bilo vse narejeno, a je izviralo iz nagonske želje, pokazati se večjega in močnejšega,

kakor je po svojih letih. Ze dolgo pred ločitvijo je mislil na tak konec in sedaj je bil vesel ob misli, da se je junaško in pogumno postavil pred ljubljeno žensko. Zdel se je enak starim herojem, kot sta bila Leander in Piram, ki sta umrla iz ljubezni. Tudi o njem in Variliji bodo še bajali v prihodnjih časih...

Varilija ga je poslušala kakor v omami, zakaj tudi njo je čudno prevzela silna mladeničeva ljubezen. Ko je končal, je iztegnila roko in mu rahlo vzela bodalo.

»Pojdi,« mu je rekla, ga prijala za roko in ga peljala na prag, odkoder mu je pokazala zelenca polja in proti Albi viseče vrtove s progami zelenja in cvetja. »Poglej,« ga je sladko prepričevala, »vidiš, kako je lep svet, kako se vse preraja v Dionizovem znamenju? In ti hočeš umreti? Darovala sva se božanskemu duhu veselja in ti se hočeš umoriti, ko se vrača na svet in prebujava ljubezen zemlji? Ne, Adonij, zaupajva v nesmrtnega duha. Zdaj, ko si mi govoril o smrti, čutim, da moje in tvoje preganstvo ne bo trajalo dolgo, da doživiva nekaj nepričakovanega in neizraznega, kar usmeri najino pot k novi sreči. Ne izživajva bogov, moj dragi. Daj, preden se posloviva, žrtvujava še čisto mleko na rakvah svojih prednikov!«

Vrnita sta se v piramido. Varilija se je približala rakvi, na katero je bila odložila kupo z mlekom, jo vzela in zrla na kamen nekaj kapelj, nato sama nekoliko skrnila in jo dala potem Adoniju.

»Pij tudi ti, ki čakaš z menoj božanskega Dioniza, in obljubi mi, da bo tudi tvoja ljubezen nesmrtna, kakor je moja. Nobena sila na svetu ne more ločiti src, ki se ljubijo, kar pomeni, da je duša božja in božansko svobodna. V vaš spomin, duše svojih prednikov, pijeva, vas vse kličem za pričo svoje ljubezni. Tudi tvojo dušo, oče moj Kvintilij Var, ki si dolgo blodil po temnih ger-

manskih gozdovih, preden te je Germanikova roka tukaj pokopala in si našel pokoj.«

Pila sta obenem in se poljubila.

»Zdravstvuj, moj dragi, čas je, da se ločiva. Spominjaj se me vedno in v slehernih okoliščinah. Spominjaj se me na morju in spominjaj se me, ko prideš v Judejo. Ko bo v tilihi nočeh gledala luna na Salomonov tempelj ali gostosevci na gore, kjer menijo Judje, da prebiva njihov Bog, spominjaj se me. Misli, da gledam tudi jaz ta čas zvezde in ti pošiljam po njihovih žarkih svojo dušo. Ko boš videl bela jadra, ki plapolajo čez Sredozemsko morje, misli, da bo katero prišlo tudi na obalo Regija in da ga bom videla jaz, ki se mi bo zdelo, da vidim tebe, kako mi prihajaš nasproti v sami svetlobi. Vzem, seboj za spomin tudi ta vrč. Moj oče ga je vzel nekemu barbarskemu kralju, a mati mi ga je dala za poročni dar. Nesi ga s seboj in vsak dan, kadar boš pil iz njega, se spomni, kako sem oila s teboj slovo, in vedi, da bom pri tebi s evojim hrepenenjem. Zdravstvuj... zdravstvuj!...«

Varilija ga je še enkrat objela, ga poljubila na oči in na usta ter odšla iz piramide.

Marcus Adonij je obsedel na podstavku, dal obraz med dlani in čez nekaj časa zaešišal, kako so sužnji, ki so vodili konje, pokali z bičem, in slišal ropotanje koles po tlakovani cesti.

Potem je zapustil tudi on grobnico, šel k sužnjema na travnik in vsi trije so zajahali konje.

Kmalu so bil v diru mimo male karavane in izginili kakor oblak za pinijski v rimski ravnici.

6.

V Brundiziju, kamor je Marcus prišel čez tri dni, je našel Megaklesa z osmimi sužnji, ki so bili odšli že pred njim s prtljago. Vse je bilo že pripravljeno za odhod. Egipčan Thamus, ki je prine-

sel novico o Panovi smrti, je prav tisti večer dvignil sidro, da bi odplul s svojo ladjo na Vzhod, kamor je poleg potnikov prevažal tudi uradno pošto za ondome province. V pristanišču je mrgolelo levantinskih trgovcev, zlasti Judov, ki so odhajali v svojo deželo, ker se je bližal praznik pashe.

»Gospod,« je prišel Megakies naproti svojemu mlademu gospodarju, »naročil sem zate posebno kabino, da boš lahko udobno potoval. Prtljaga je že na ladji in vreme je ugodno. Apolonu Embaziju sem že žrtvoval petelina, ki napoveduje ure, boginji odhoda Aboni pa cvetočo breskovo vejico da bi te ščitila med vožnjo. Bogovi so sicer izparina našega duha, a ob teh izparinah živimo. Castimo jih torej, sin moj!«

»Dobro si vse uredil,« je rekel Marcus in pogledal po ladjah v pristanišču. Nekatere so že potegnile vrvi. Thamusova velika jadrnica je imela na konici prednjega dela ogromno pozlačeno kravjo glavo, že vso razjedeno od slane, pod njo pa še škrlatnikom načrtano ime: »Nut, krava boginje Izis.«

»Pojdimo,« je dejal Adonij tesnobno in se pogljal po stopniščih na krov. Čez pol ure se je ladja Nut ostro črtala v večerni mrak in rezala valove proti spodnjemu Jadranu na vsa jadra, v katera je pihal večerni veter.

Adonij je stal na zadnjem krovu in gledal, kako hitro se oddaljuje obala. Tam daleč za to obalo, sivo od oljk in mandeljnov, je v duhu videl Apijevo cesto, po kateri se pomikata proti jugu dva vozova. Potem je videl nekaj ogromnega, kakor bliskajoči se Olimp — eno izmed sedmerih nebes starih astrologov —, gozde stebrov, spomenikov, hiš, krilatih zmaj, kraj, kjer prebivajo vsi bogovi in vsi demoni, nekaj utripajočega kakor ogromno srce: Rim.

Iz Hrvatske

Glavna zveza vseh hrvatskih stanovskih organizacij že posluje. Dne 12. t. m. je pričela v Zagrebu poslovati Glavna zveza vseh hrvatskih stanovskih organizacij.

Ustanovitev gospodarske policije. Hrvatski notranji minister je pri vseh policijskih oblasteh ustanovil še posebno gospodarsko policijo, ki mora skrbeti predvsem zato, da ljudje ne bodo prenašali iz kraja v kraj živili, da prepreči verzišnost, nadzoruje cene in mezde, in da se bodo vsi predpisi o pobijanju draginje točno in vestno izvrševali. Vrhovni organ vseh gospodarskih policij je ravnateljstvo za javni red in mir.

Plačevanje taks za vžigalnike. Hrvatska monopolna uprava poziva vse lastnike vžigalnikov, da morajo do konca tega meseca plačati predpisane takse. Kdor do tega roka ne bi plačal določene takse, bo pozneje poleg takse moral plačati še visoko kazen.

Prijava smučk na Hrvatskem. Izšla je zakonska naredba, po kateri bodo oblasti na Hrvatskem v osmih dneh popisale po vseh trgovinah in izdelovalnicah vse zaloge smučk. V naslednjih osmih dneh bo oblast iste obvestila, koliko smučk bo treba oddati za potrebe hrvatske vojske. Smučke morajo prijaviti tudi vsi privatniki ter zaprositi oblast za dovoljenje za nadaljnjo uporabo. Zaradi rešitve vseh teh vprašanj je na Hrvatskem do nadaljnjega prepovedana sploh vsaka prodaja smučk in vseh ostalih predmetov, ki jih potrebujejo smučarji.

Romunski pesnik in učenjak v Zagrebu. Poročali smo že, da je prišel v Zagreb na povabilo zunanjega ministrstva znani romunski pesnik in učenjak dr. Ilerescu. V Zagrebu bo imel več predavanj. Med drugim o temi »Pensništvo in politika za časa Avgustea ter o temi »Ustvarjanje romunskega naroda«.

Pri policiji v Zagrebu je ustanovljen odsek za živilsko zdravstvo. Zagrebško policijsko ravnateljstvo je ustanovilo poseben odsek za živilsko zdravstvo, v katerega delokrog spada nadzorstvo nad izvrševanjem predpisov o prometu z življenjskimi potrebščinami.

Zavod za agrarno politiko. V okviru ministrstva za kmetijsko gospodarstvo so v Zagrebu ustanovili poseben zavod za agrarno politiko.

Italijanska vojska obdarovala siromašno ustaško mladino. Zastopniki italijanske armade v Karlovcu so oni dan obdarili siromašno ustaško mladino v Karlovcu.

Odredba o disciplinskem sodišču. Poglavljenik je izdal naredbo o ustanovitvi disciplinskega sodišča pri glavnem ustaškem stanu ter pri vseh ostalih ustaških štabih.

Proglas vojnim obveznikom. — Poveljstvo prvega domobranskega zbornega področja naroča, da se morajo vsi vojaški obvezniki, ki so dobili pozive za vojaške vaje, nemudoma odzvati, ker bodo v nasprotnem primeru proglašeni za vojne begunce.

Prometne omejitve. Zaradi snežnih zametov so na več hrvatskih progah morali zelo omejiti promet. Na nekaterih delih hrvatskih prog je pa železniški promet sploh ustavljen.

Predavanje v institutu katoliške akcije. — Vodstvo zagrebške katoliške akcije je tudi letos pripravilo serijo zanimivih predavanj za javnost. Med drugimi bodo tudi predavali: Sibbe Zaninović o »doslednosti v življenju katoličanov«, dr. Vekoslav Gortan o »cerkvi in združnosti« ter dr. Juretič o »filozofskih osnovah marksizma in o temi »sveti oče in socialno vprašanje«.

Čajanka v čast ženi bolgarskega poslanika. Društvo »Hrvatska žena« je priredilo pred dnevi čajanko v čast žene bolgarskega poslanika Mečkarova.

Krasni užitki za smučarje. Na Sljemenu je bila te dni temperatura —15 stopinj. Snega je pa nad poldrug meter.

Bolgarsko-hrvatski kulturni teden. Od 20. do 27. januarja bo v Zagrebu bolgarsko-hrvatski kulturni teden. Na proslave, ki bodo tiste dni v Zagrebu, bo prišlo v hrvatsko prestolnico tudi posebno zastopstvo Bolgarsko-hrvatskega društva iz Sofije.

Pevske slavnosti v Osijeku. V Osijeku je bila te dni velika pevška slavnost, na kateri so sodelovala vsa osijejska hrvatska pevška društva. Ob tej priliki so v Osijeku tudi ustanovili zavod za proučevanje hrvatske pesmi.

Osijek je dobil novega župnika. V Osijeku je pred kratkim umrl župnik opat Matija Pavič. Za novega župnika je imenovan Josip Šeper.

Delokrog zdravstvenega doma v Zagrebu. V »Narodnih Novinah« je bila te dni objavljena odredba o delokrogu Zdravstvenega zavoda v Zagrebu. Po tej odredbi je Zdravstveni dom v Zagrebu strokovna ustanova ministrstva za zdravstvo. V njegov delokrog pa spada proučevanje vseh pojavov, ki so v zvezi z narodnim zdravjem, pobijanje akutnih in kroničnih nalezljivih bolezni, skrb za zdravstvo vasi in naselij, stanovskih prostorov, preskrba naroda z zdravno pitno vodo, higiena prehrane in podobno.

Ljudsko gibanje v Zagrebu v letu 1941. Lansko leto je bilo v Zagrebu rojenih 3275 otrok. V istem času je umrlo 2932 ljudi. Vseh porok je bilo lansko leto v Zagrebu 3615. Nekatere župnije še niso objavile vseh podatkov. Vendar je pa že iz teh razvidno, da je število rojstev v Zagrebu razmeroma zelo malo.

Hrvatski invalidi pri Poglavlniku. Pred božičnimi prazniki je Poglavljenik sprejel zastopnike hrvatskih invalidov. Ob tej priliki jih je obvestil, da je organizacija hrvatskih invalidov uvrščena v sestavni del ustaške organizacije.

Mestni pogrebni zavod v Zagrebu. Zagrebška občina je sklenila ustanoviti lasten pogrebni zavod.

Romunski tiskovni referent v Zagrebu. Za romunskega tiskovnega referenta v Zagrebu je postavljen Konstantin Nikoara.

Zboljšanje stanja na živilskih trgih. Zagrebško časopisje poroča, da je v zadnjem času nastopilo občutno zboljšanje na živilskem trgu, kar je pripisati odločnim vladnim ukrepom proti tihotapstvu z živili. Tako so n. pr. v Zagorju prodajali maslo po 10 do 20 kun, celo izpod cen, ki so uradno določene za maslo. Jajca so prej stala 5 kun komad, v zadnjem času jih je pa bilo precej na razpolago po tri kune.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob 16 in 18.15, ob nedeljah in praznikih pa ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

Kriminalni film po znamenit. rom. E. Wallace-a

Rdeči krog

Napeta detektivska zgodba o razkrinkanju nevarne zločinske tole.

Hugh Wakefield, Jone Duprez,

KINO SLOGA - TEL. 27-30

Z nasmehom v življenje

Muzikalna šaloigra s polna duhovite vedrosti, petja in ljubezni

Fernand Gravey - Betty Stockfeld

KINO UNION - TEL. 22-21

Globoka ljubezenska zgodba in obenem krassen glasbeni film

Intermezzo

LESLIE HOWARD - INGRID BERGMAN

KINO MATICA - TEL. 22-41

Morski pes pod narkozo

Zverinjak v Sidneyu so lansko leto zelo povečali. Nabavili so tudi več novih redkih živali. Predvsem razne globokomorske živali. Ravnateljstvo zverinjaka je hotelo tudi za vsako ceno imeti v svojem vrtu morskega psa. Svojo zamisel je tudi uresničilo ter je tjeelo morskega psa v močne mreže. Z ladjo so ga pripeljali v pristanišče, kjer so mu zaradi lažjega in varnejšega prenosa v zverinjak doli močno injekcije narkotičnega sredstva.

Nepričakovano nas je zapustila dne 14. januarja zvečer naša dobra stara mamica, mamica, tašca, sestra in teta, gospa

Marija Grudnova roj. Tomšič

vdova po davčnem upravitelju

Nepozabno pokojnico položimo k večnemu počitku na Vrhniko v petek, 16. januarja ob pol štirih popoldne iz hiše žalosti, Nova cesta 26. Ljubljana, dne 15. januarja 1942.

Rodbine: Grudnova, Pernetova, Tomšičeva in ostalo sorodstvo.

Prosimo tihega sožalja! Pogrebno podjetje Ivan Gajšek, Ljubljana

Kap jih je zadela...

In občutili sta, da so ju moški občudovaje gledali, ko sta se nepričakovano preoblekli.

Za gospo Chappello je sedel Carl Montgomery, pomočnik Rega Chappella, čigar glavo je krasila lepa, pa tudi boleča buška.

Njegov obraz je bil mračen, kajti čutil se je — seveda popolnoma neupravičeno — krivega dogodka, ki so razburjali njegove kolege v kleti.

Charles Casserton je slonel opirajoč se s komolcem ob rob kamina.

Njegovo lice je sličilo amerikanskemu detektivu, kajti tudi on je bil mračen in nerazpoložen.

Njegova obleka je bila prav tako precej izdelana, kajti, ko je ical vohod v mali stolp, si jo je vso zamazal.

»Torej, vi nam boste zdaj povedali ime morilca, ki je umoril lastnika heatherstonskega gradu, kaj ne?« je začel Higgins.

Chappell mu odkima.

Pogleda na zaplesteno uro.

Šlo je že na šesto popoldne.

Trde tema je ležala nad krajem.

»Predstavil vam bom Calgarja!«

»Kaj?«

»Kako?«

Vprašanja so kar deževala.

»Kaj lahko priključite duhove?« ga vprašuje gospod Higgins bled v ustnice.

»Pa še kakol« mu odgovori Chappell.

Bobby se je nesramno režal.

»Kje?«

»V knjižnici!«

»Nemogoče! Saj je vendar le neumnost!« de Charles Casserton, ki je postal bled.

»Počakajte pet minut!« jih je prosil Chappell. »In pokazal vam bom »duha« Calgarja, tako kot ga videli pokojni grajski gospodari.«

»Soglašamole!«

Chappell je snel špiritno svetilko, ki je razsvetljevala predsobo, s skobe in odhittel v svojo sobo.

Ko je prišel spet nazaj, je prinesel s seboj okroglo šipo.

»Še trenutek, gospoda!«

Napeto so gledali vsi za Chappellom, ki je odšel v knjižnico.

Komisar je pristopil k ozkemu, visokemu oknu in je prosil tiskarja, da bi mu posodil ročni policijski žaromet, ki meče zelo jarko luč.

Postavil ga je v kot dvorane, ki je bila temna; v nji je brlela samo mala svetilka, potem je odprl neko omaro in vzel iz njenega tajnega predala neko stvar.

To stvar, ki je bila zavita v papir, je položil na stol.

Žaromet je zastrl s šipo, ki jo je bil prinesel s sabo iz svoje sobe.

Postavil ga je tako, da je padal njegov soj na veliki regal, ki je stal ravno nasproti vrat.

Šipa, s katero je zaslonil žaromet je zasijala v temnovijoličasti barvi. S tem je postal žarek skoraj neviden.

Ko je končal vse te priprave, je stopil v dvorano in dejal težko preračunovito:

»Prosim, pridite čez dve minuti za mano!

Toda, prosim, nikar se ne ustrašite Calgarja! Je dresiran in me uboga na besedo!«

Ko sta prišli obe dami, detektiv, Casserton in Lyngby čez dve minuti v knjižnico, so osupli skorajda planili Calgar, je bil grozen.

Vtis, ki ga je nanje napravil Calgar, je bil grozen.

Pred starim regalom iz temnega lesa, na katerem je bilo polno zametastih trakov v barvi indigo, je stal komaj meter visoki pritlikavec.

Svetloba, ki se je zdela, da prihaja iz njegove notranjosti, je razsvetljevala njegov grozno spačeni obraz.

V pozdrav je dvignil roko.

Njegove ustnice so se premaknile in zdelo se je, da je zamrmral.

Bil je oblečen v staroškotski krog.

Njegovo kratko spodnje krilo »kilt« je frfralo v rahlem propihu, ki je stalno vel skozi vse prostore gradu.

V celoti je bil res grozen pojav.

In čeprav so bili poučeni, ko so stali pri vratih v knjižnico, čeprav so živeli v času tehnike in znanstva, niso mogli zatajiti groznega vtisa, ki ga je nanje napravil ta pritlikavec.

Ko je stopil Calgar korak naprej, je ušel gospodični Cassertonovi vzkliz groze iz grla.

A takoj nato se je nekdo zasmeljal.

Na čuden način je prihajal glas od zgornj.

In Calgar je kar nenadoma izginil prav tako, kot se spodobi za pravega duha.

Stopil je na stran in v tem je že izginil kot kafa.

Bobby, ki ni mogel več brzditi svoje radovednosti, je skočil na mesto, odkoder je izginil Calgar, toda segel je samo v praznino.

»Daj, prinesi luč!« mu je zaklical od zgoraj Chappell.

Čez par sekund je bila že vsa dvorana močrazsvetljena.

Na vrhu regala je sedel Reg Chappell.

Na svojih kolenih je držal Calgarja.

Zgledalo je, kot da se oba prav dobro razumeta.

Ko je, videl, kako ga vsi začudeno ogledujejo, se je moral glasno zasmejati.

»Ujemi!« je zaklical Bobbyju.

In že je padal Calgar na presenečenega Bobbyja.

Trdo sta udarili glava na glavo.

»Človek božji!« vzklizne Bobby »Saj ti imaš vendar leseno glavo!«

Chappell je skočil s svojega visokega sedez na tla.

»Rešitev uganke« pravi dobre volje, »vam je pravkar povedal Bobby!«

Vzel je Calgarja Bobbyju iz rok.

»Kot ste pravkar doživeli, je vtis, ki ga napravi naš mali Calgar celo na zdrave ljudi brez predsodkov, neverjetno močan.«

»Zdaj si, prosim, predstavite, da nastanejo v našem krvnem obtoku motnje zaradi medikamenta, ki ste ga nevede po silji jemali. Srce burno utripa, kot bi udarjalo ob rebra. Zunaj tuli veter. Žrtev leži v svoji postelji. Drugače vse tiho. In kar naenkrat se prikaže ob vznožju kot bi zrasel iz tal — Calgar. Toda spet zgine in se še enkrat prikaže, bližajoč se svoji nesrečni žrtvi. In kaj sledi: preprosto in enostavno — srčna kap...«

»Kaj pa je prav za prav s tem — s tem duhom, ki mori?« je vprašal z zasiganim glasom Charles Casserton kot bi se davil.